12

1882.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRERAD

NISSE-KALENDER

FÖR

1882.

STOCKHOLM
TRYCKT HOS GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1882.

Printed in Sweden

Digitized by Google

Digitized by Google

Julklappar.

lås, Bore! Spela upp till bal
på torg, kring hörn, i springor!
Ställ sedan till en karneval
af silfverhvita flingor!

Ty då, först då hos svensken käns
till lefnadslust en stegring;
då, fastän isig, kinden bräns,
och Juln får nordisk fägring.

Och då för alla nissar små
minuterna bli dyra;
ty juletomtar i hvar vrå
de skola allt bestyra.

Kalendernissen kommer ock,
der skämtets bjellror ljuda.
Och proppad är hans vida rock —
låt se, hvad han kan bjuda!

JUL 29 '46 Björck
1126495
Digitized by Google

Han ger åt tronens högste män
två »veton» i debatten
och, blir det döpelse igen,
en sändning »korkadt» vatten.

Åt herrar jubelfestare
recept mot dålig mage,
men särskildt åt good-templarne
Jamaikarom från »Brage».

Åt kunglig' op'ran förlig vind,
åt prinsarne prinsessor,
ett fint porträtt af fröken Lind
åt Konradsbergs professor.

Åt skånska spritbolaget skepp,
som kunna gå i dimma,
åt tyska kyrkans klocka kläpp,
som gör musik hvar timma.

Åt Gustaf Adolf bättre stod,
åt Vasabron patenter, —
samt utaf guld en ymnig flod
åt — Nisses abonnenter.

F. H.

Digitized by Google

Musikprocessen i Upsala 1800.

Bilder från århundradets början.

Af

Skinfaxe.

Dessa dagar — hösten 1882 — hafva sett huru som man i Frankrike rest ej mindre än två statyer öfver Marseillaisens skapare, *Rouget de l'Isle*, den unge jägareofficeren, hvilken den oförgätliga Aprilnatten 1792 i Strassbourg följde den maning, som Frihetens genius väckte i hans inre:

Statt upp och väck nationen ur dess dvala!
Statt upp till segerfärd i rycktets char!
I natt vill ödet med din tunga tala,
i natt din sändning gör sig uppenbar.
Din är den röst, som korats att förklara
hvad som på djupet jäser hos vår tid;
en evig tankes språkrör skall du vara,
om också sjelf du dignade dervid.

Sjung, yngling, sjung om kedjor sönderbräckta,
om våldsmän, darrande för slafvens harm!
Låt klingor rassla, trikolorer fläkta,
och låt trumpeter blåsa segerlarm!
På en Tyrtæus väntar fosterlandet;
dess hopp att kröna blef din sälla lott:
från dina ögon sångens gud tar bandet,
och du blir skald — fast denna natten blott. *)

---

*) Orchidéer af Karl Snoilsky, sid. 8 och 9.

Digitized by Google

På sin snabba färd öfver verlden kom Marseillaisen, denna sång, hvilken, för att citera ännu en stor skald: Adam Mickiewicz, »har en ärkeängels vingar och röst», äfven snart till Sverge och mottogs här å ena sidan med jubel, å andra med fasa och förskräckelse. Förnam man å ett håll i frihetshymnens stormtoner ärkeängelns vingslag, tyckte man sig å andra hållet höra ett stort buller af satan och hela hans parti. Och som man på det senare hållet makten hade, så blef Marseillaisen satt under censurens och polisens förenade ostracism.

Upsalas studerande ungdom var under senaste årtiondet af förra och första af nuvarande århundradet i hög grad frisinnad. Franska revolutionens läror om frihet åt alla, om jemnlikhet och broderskap funno trogna ekon i ynglingarnes bröst, och rädde af sig voro de ej heller: så, t. ex., då tryckfriheten 1793 förbjöds, anlade en stor del af studentkåren offentligen sorg, och förföljelsen mot Thorild och den gemena hämnden mot Magdalena Rudenschöld gåfvo äfven anledning till demonstrationer. Och på gator och torg hördes den unge baron Hans Hiertas frihetssånger, isynnerhet den (med för öfrigt ganska lascivt innehåll), hvari det bl. a. hette:

Dumouriez, som bar sin styrka
på sin fälda bajonett,
gick att uti Brüssel yrka
alla sansculotters rätt.

Bland studentkårens dåvarande koryféer voro den berömde filosofen professor Benjamin Höijer, den ofvan nämde unge baron Hierta (sedermera den store statsmannen och skriftställaren under det oadliga namnet Hans Järta) samt docenten Gustaf Abraham Silverstolpe.

Digitized by Google

Alla tre voro de styrande mästare i det på sin tid så ryktbara sällskapet *Juntan.* Som den sistnämde utförde en principalstämma i det charivari, hvars »nachspiel» blef den s. k. Musikprocessen, egna vi honom en liten närmare uppmärksamhet.

Son af bankokommissarien Fredrik Silfverstolpe och friherrinnan Eleon. Kath. Leijonhufvud samt yngre brodern till skalden Axel Gabriel S., hvars frimodiga inträdestal i Svenska akademien 1795 gaf storvisiren Reuterholm anledning till akademiens t. v. upphäfvande, föddes Gustaf Abraham S. i Stockholm d. 31 Oktober 1772, blef student i Upsala 1790, fil. magister 1794 samt politices docens 1797. Han var till växten liten och puckelryggig. »I hans ögon spelade eld och qvickhet.» — Om hans Upsalalif samt om Juntan lemnar W. F. Palmblad nedan stående skildring, den vi intaga, dock anmärkande, att Palmblad deri utom allt tvifvel och enligt sin vana framstält sakerna både något ensidigt och färgadt af partihat.

»Kort efter det Silverstolpe tagit graden — berättar P. — köpte han sig, ehuru veterligen medellös, ett eget stenhus (sedermera Uplands nationshus) samt anlade bokhandel för svensk och utländsk literatur både i Stockholm och Upsala. I hufvudstaden sköttes handeln af den sedan såsom förläggare bekante magister Anders Wiborg, såsom kommissionär i Upsala af en Netherwood.

Kring sina egna väggar uppstälde den unge magistern rader af praktfullt inbundna böcker, hvilka till det mesta (såsom vi hört påstås) lemnades olästa. Derjemte höll han egen hushållning, bjöd tidt och ofta till sitt bord ställets yngre celebriteter, förlade en Literaturtidning, i hvilken de fleste af akademiens yngre literatörer deltogo, och gaf frikostiga honorarier. Med ett ord: vår

Digitized by Google

man uppträdde som ett slags mecenat och lefde med en viss glans, på en temligen stor fot.

Själen i denna bostad och i dessa lärda företag var filosofen Benjamin Höijer, som fritt lefde i S:s hus och presiderade vid hans bord. Tillika upptogos der förmögne ynglingar, som kunde väl betala. Priset var dock ej öfverdrifvet, ty bordet var läckert, emedan filosofen, sinlig i flere hänseenden, äfven i mat var en gourmand, så till qvantitet som qvalitet. Man sjöng frihetssånger vid rykande bålar, höll ljungande tal, förde lättsinniga diskurser, fiendtliga mot religion, moral och samhälle, och bedref då och då hvarjehanda excesser. Så vildt och fräckt lär dock icke sällskapet gått till väga som dess föregångare i Leopolds och Paykulls ungdomstid, då bland annat, en sommarnatt, bacchanaliska orgier firats i sjelfva Upsala domkyrka.

I alla fall var den Höijer-Silverstolpeska *table ronde* långt ifrån att vara en dygdeskola för ungdomen. Ynglingarne, oändligt smickrade att upptagas i kretsen af snillen, såsom de nämda och flere andra, hvilka kommo såsom gäster, insögo med begärlighet de i alla hänseenden frisinniga läror, som vid dessa dagliga symposier föredrogos. Icke heller var inrättningen fördelaktig för deras kassor. Ej nog dermed, att betalningen var hög, utan det lär äfven under den senare tiden, då entreprenörens kredit började svigta, en och annan gång hafva händt, att den förut betalta spisningen ett godt stycke före terminens slut upphörde och spisgästerne fingo se sig om på andra håll. Dessa små motgångar, öfver hvilka värd och gäster skrattade, hindrade icke ungdomen att för nästa termin ånyo sollicitera om platser i den olympiska församlingen.

Digitized by Google

Detta sällskap — utom eller inom taffeln — kallades Juntan.»

Som ofvan sades, är denna framställning säkert rätt ensidig, och aldrig hafva åtminstone vi sett uppgifvas, att någon af Juntans medlemmar såsom män förirrats på vare sig moraliska eller sociala afvägar. Hvad särskildt beträffar Silverstolpe, var han icke allenast en man, som var, eller affekterade att vara, libertin och lärjunge af Voltaire, utan han var ock en ganska kunskapsrik och mycket duglig personlighet. Skalk var han dock framför allt, och hans satir var — såsom ej sällan »pucklar» för sed hafva — väl mycket hvass. Hans skalkaktighet satte också inom kort p för hans vidare akademiska bana.

Huru vederbörande ansett docenten Silverstolpe in politicis, bevisas bl. a. genom ett bref från militärbefälhafvaren i Norrköping generalmajor Fabian Wrede till konung Gustaf IV Adolf, * i hvilket det heter: »— — — I Linköping bor en farlig man, som heter Björn, ** som är ungefärligen detsamma som Silverstolpe i Upsala, och som med sina infama principer smittat denna stads invånare och är kanske äfven origine till bullret i Norrköping — — —»

Det spectaculum, att ej — med Magister Bläckstadius — säga rediculum, som tillstäldes å Stora Gustavianum i Upsala d. 4 April 1800 och som gaf anledning till den s. k. Musikprocessen, har af Palmblad i fortsättningen af ofvan citerade nppsats (Sv. Biogr. Lex., g. f., 14) blifvit alldeles vanstäldt, och efter honom sammaledes af andra (Crusenstolpe är härifrån ett undantag).

---

* Brefvet är f. n. förvaradt i Flemmingska manuskriptsamlingen å Upsala universitetsbibliotek.

** Den bekante teateröfversättaren Didrik Gabriel Björn.

Digitized by Google

Vi skola i det följande lemna en redogörelse för tilldragelserna och dess följder, efter en nu framför oss liggande diger lunta: »Handlingar i det af tillförordnade Actor Herr Vice Häradshöfdingen Ullberg til Consistorium Academicum Minus i Upsala instämda mål, rörande de Oordentligheter, hvilka förefallit vid uppförandet af Musiken å Gustavianska Lärosalen den 4:de April 1800, då högtidligheten af deras Kongl. Majestäters Kröning med offenteligt tal firades.»

Norrköpings riksdag hade i Mars 1800 utblåsts — denna märkvärdiga och stormiga riksdag, hvarunder Hans Hierta, Pehr Tham med flera afsade sig adelsskapet. Det var från denna riksdag det berättades, att Hans Hierta vid bortgåendet från ett spelparti med några vänner bortrifvit hufvudena på kungarne i de begagnade korten och, då han tillfrågades om meningen dermed, svarade med att kasta de afrifna hufvudena i kanonmynningarna vid vakten utanför Gustaf IV Adolfs bostad; och det var nu som nedanstående, under riksdagens lopp af Hierta författade verser i tusentals afskrifter flögo land och rike omkring:

Fyllen edra glas och låtom oss skratta,
bröder, en stund åt verldens lopp!
Tiderna blifva så besatta:
vishetens fall höjer dåren opp;
snille och förtjenst mot nödens krycka
vandra föraktade hand i hand;
äran svälter, lasten gör lycka —
Skål för vårt lyckliga fosterland!

Sanningens fackla fåfängt sprider
öfver vår jord sin klara dag;
dårens öga af skenet lider,
slafven blundar för dess behag.

Digitized by Google

Och om en vis med möda tränger
fram utur hopen och röjer sig,
strax despotismen bilan svänger
och fanatismen ropar: tig!

Nyss vi sett en älskling af nationen, *
kronan uti vårt brödraband,
vräkt af en ljungeld, sänd från tronen,
hän öfver gränsen af vårt land.
Snille, talanger sorgsna följde
trogna sin älskade flyktings fjät;
vänskapen grät, men tårarne döljde
frihetens son att hämna det.

Bäfven, despoter, bäfven att trotsa
menniskans och folkets magt!
Snart skall den hämnande friheten krossa
edra palatsers röfvade prakt!
Blodiga skuggor, af hämden ledde,
hotande stiga ur grafvens sköt,
blotta de sår eder hand dem beredde,
kräfva det blod, eder grymhet göt!

Frihet och snille, stötte från tronen,
af favoriters smickrande tropp,
okände vandra ibland nationen
utan bergning och utan hopp.
Frihetens vän i bojor ligger,
träldomens vän får blåa band,
äran svälter och dygden tigger —
Skål för vårt lyckliga fosterland!

Dock — än har frihet ej flytt från Norden!
Än från dess facklas rena glans
sprides ett återsken kring jorden;
än fins lager till hjeltens krans.
Bröder, ett vänskapsband vi knyta:
hellre döden än slafveri!
Ljuft är sitt lif för friheten ljuta,
krossa tyrannen och dö fri!

* Thorild.

Digitized by Google

Och midt under allt detta skulle i Norrköping konungen och hans gemål krönas. Kröningen blef ett verkligt riksspektakel från början till slut. Klädd i krona och mantel besteg konungen kröningshästen. Denne var något yster. För att få honom spak, gjorde konungen en volt med honom, utan att först ha bedt de två öfverstekammarjunkarne, grefvarne Fersen och Wachtmeister, som uppburo manteln, att släppa denna. I stor stat måste således desse granne herrar springa i kortgalopp rundt omkring den högst smutsiga gården, nedstänkte från hufvud till fot. Men än värre blef det, när kröningsprocessionen passerade förbi ett hus, der en vacker fru bodde. Kröningshästen, inriden af hofstallmästaren grefve Frölich, som ofta hade stannat här för att föra en artig konversation med den sköna, ville nämligen äfven nu efter gammal vana här göra halt, och konung Gustaf IV Adolf, som var mäkta skral äfven såsom ryttare, vågade icke försöka tvinga sin istadige gångare, utan satt af och måste låna en annan, icke beprydd häst för att fortsätta tåget. * Vid S:t Olaikyrkans port mottogos majestäterna af rikets prelater, utstyrde på ett sätt, som ej var egnadt dämpa löjet hos de närvarande: de högvördige voro nämligen, på allernådigsta befallning, utstyrde med de då för första gången sedan katolska tiden synliga, höga biskopshättorna. »Biskop Munck bugade sig så djupt, att hans mössa gaf drottningen skrapnos — — — och man höll på att gapskratta, då Munck messade bönen öfver drottningen, ty det var som ett ostämdt orgelverk, der alla möjliga stämmor finnas, utom vox humana.» ** Men det ynkligaste af allt var dock biskop Lindbloms krönings-

* Efter grefve Magnus Björnstjernas Anteckningar, I, s. 34.

** De la Gardieska arkivet XX, s. 113.

Digitized by Google

predikan. Sällan torde, äfven från prelatensiska läppar, ett så vämjeligt, att ej säga upprörande smicker ha flutit. Liksom »Gud, en kristlig regents höga urbild» är »vis», »helig och rättfärdig», »nådig och mild», »han förbarmar sig öfver all sin verk», så vore, försäkrade biskopen, äfven konung Gustaf IV Adolf. »Från det rum, som är helgadt åt *sanningens* Gud — ropade biskopen —, der ingen röst får höja sig till *ett fåfängligt menniskopris*, från detta rum vågar jag uppmana eder att i denna svaga teckning igenkänna den konung, under hvars milda spira vi lefva, den konung, af hvilkens kristliga tänkesätt och sanna dygder vi ega *den mest lugnande erfarenhet* och *det säkraste hopp om vår framgena sällhet!»* *

Var sjelfva kröningen i Norrköping »en fast ynkeligh Comædia», så blef den akademiska festlighet, som i Upsala skulle ega rum i anledning deraf, en verklig fars, ehuru det slutade tragiskt nog för aktörerne.

Akademiska kapellet bestod, då som nu, till största delen af amatörer. Director musices var en gammal löjtnant Leijel, ** som tyckes fått platsen som en sinekur cch, efter allt att döma, varit en i musikaliskt afseende parodisk företeelse på den plats, der sedan Hæffner, Nordblom och Josephson fört taktpinnen. Bland kapellets medlemmar, hvilka inblandats i rättegången, nämnas docenterne Silverstolpe och Markus Wallenberg, prestmannen magister Anders Jakob Schultzberg, kantorn vid Katedralsko-

---

* J. A. Lindbloms kröningspredikan, tryckt i Linköping 1800. Kursiveringarna äro af oss.

** Lars Fredrik Leijel var född 1743, blef inskrifven i krigstjenst 1755, furir vid Uplands regemente 1760, k. lifdrabant 1765, löjtnant i armén 1769, musikdirektör vid Upsala akademi, död 1808 i Upsala. Han tillhörde en gammal skotsk adlig ätt Lyel eller Lyell, hvilken 1719 introducerades å svenska Riddarhuset.

Digitized by Google

lan magister P. G. Ekeberg, studenterne Nils Peter Hulthin, Pehr Malmström, Genserik Brandel, Abraham Grundén, Pehr Brandström, Gustaf och Fredrik Grill, Göran och Pehr Gustaf Swedelius, Karl Axel Juringius, Berggren och Qvarnberg samt akademiebokhållaren Lithzell.

Då nu musikstycke till den underdåniga akademiska kröningsfesten skulle väljas, tyckes Leijel hafva vändt sig till Silverstolpe såsom en af kapellets stödjepelare, och den skalken förordade en tonmålning af Hessler: *Bataille de Fleurus*, en synnerligen vacker komposition, hvilken spelades på offentliga konserter i Stockholm ända in på 1830-talet och som man ännu i dag kan få höra äldre musiklärare exeqvera på piano. »Bataille de Fleurus» hade ofta, såsom det vid vitnesmålen upplystes, spelats vid Silverstolpes fester hemma hos honom sjelf — intet under, att kompositionen var ett älsklingsstycke för Juntans chef och medlemmar: deri var Marseillaisen inlagd.

Leijel gick i fällan, och repetition på tonmålningen med den revolutionära hymnen egde rum. Men snart spred sig ryktet om det, med tanke på uppförandet vid en ärefest åt kungligheten, mycket egendomliga valet af musikstycke. På morgonen samma dag festen skulle hållas blef director musices af akademiens rector magnificus, professor Emanuel Ekman, tillsagd, »att ifall på repetitionen något förevar, som liknade Marseiller-Marschen, sådant icke uppföra.» Der stod nu director musices. I största hast framlades för de sig å musikläktaren samlande amatörerne stämmorna till en symfoni af Haydn. Men nu bröt det loss. De församlade, med Silverstolpe i spetsen, förklarade, att om de ej finge spela »Bataille de Fleurus», togo de ej i stråken; den nu framlagda symfonien kunde de dessutom ej spela från bladet. (Det sist nämda var tydligen en förevändning, ty det upplystes

Digitized by Google

under rättegången, att symfonien i fråga varit af de fleste amatörerne känd och ett par dagar förut repeterad.) Leijer sade sig hafva glömt noterna till »Bataille de Fleurus» hemma och lofvade, att detta stycke skulle få spelas vid festligheterna dagen derpå (detta medgaf under rättegången Leijel endast varit svepskäl: »till andra dagen trodde han sig kunna anskaffa andra musici»), men intet hjelpte. De fleste begåfvo sig ned från läktaren och samlades i två rum å Östmarks källare, der lefverop höjdes och skålar tömdes för allt utom den akademiska festens höga föremål. Förgäfves sökte Leijel genom utskickade — studenterne Heykensköld och Schedvin — förmå rebellerne att vända åter, förgäfves anmodade han i högtidssalen (der under tiden samlats en talrik skara af akademiens lärarepersonal, honoratiores samt studenter m. fl.) närvarande musikamatörer, t. ex. öfverjägmästaren C. Lagerström, att biträda. Gubben Leijel tyckes nu hafva tappat hufvudet, och i sin förvirring gaf han tecken till de få qvarvarande — Leijel sjelf, bokhållaren Lithzell och studenterne Berggren, Swedelius och Qvarnberg — att spela upp den Haydn'ska symfonien.

Man tänke sig effekten af ett för orkester satt tonstycke, utfördt under saknad af flere stämmor. Symfonien förvandlades till kakofoni. Om denna akademiska festmusiks beskaffenhet har man dessutom två omdömen i rättegångshandlingarna: akademiska konsistoriets samt åklagarens.

Konsistorium yttrar om denna musik i sin anmälan till kanslern: »Enär flere Akademiska solenniteter begås utan musiks uppförande, skulle det i sanning väckt mindre uppmärksamhet, om vid detta tillfälle musik alldeles saknats, än att en uppfördes, som ej allenast var otjenlig, i anseende till kompositionen för den fyrastämmiga orkester

Digitized by Google

här kunde anskaffas och verkligen fans, utan ock, antingen af oskicklighet eller bestörtning, efter alla kännares omdöme, isynnerhet i första stämman, allt för illa exeqverades.»

Åklagarens beskrifning är mera drastisk, då han skildrar, huru Silverstolpe och hans vänner »begifvit sig från det stället, hvarest musiquen skulle uppföras, till en krog och derifrån under akten återkommit för att njuta vällust af den förargelse och begabberi, som de ohyggligaste läten, anbragta i form af musique, åstadkommit.»

Bland åhörarne rådde stor uppståndelse. Några gåfvo högljudt luft åt sin förargelse öfver skandalen, andra, isynnerhet studenterne, klappade i händerna deråt, ja, uppsluppenheten hos ynglingarne var så stor, att, såsom ett vitne, studenten G. Billow, intygade, bland dem »förmärktes gesticulation till dans».

Förfäran grep vederbörande vid underrättelsen om detta upptåg, och åtal anbefaldes mot dem, som gifvit anledning till det samma. En af Wallenbergs och Silverstolpes egne kamrater, d. v. jur. docenten Jonas Ullberg, befans villig att åtaga sig blifva aktor i målet.

Den 28 April började, efter åtskilliga förberedande akademiska förhör, den uppseendeväckande s. k. Musikprocessen i Upsala och fortsattes under flere rättegångsdagar. En stor mängd vitnen hördes, från och med professorer och öfverjägmästare ända ned till »betjenten Djurström» och »kapelldrängen Kalm». De anklagade hvarken kunde eller ville förneka, att de gifvit anledning till det förargelseväckande upptåget och den miserabla festmusiken, men försvarade sig än med ett, än med ett annat. Om sjelfva förargelseklippan, Marseillaisen, yttrade Silverstolpe i ett af sina försvarstal: »Förbudet att uppföra »Bataille de Fleurus» synes varit första ursprunget till hela denna

Digitized by Google

tvist. Orsaken till förbudet synes äfven deraf hafva varit, att i nämnda stycke några tacter af Marseillermarchen äro införda. Jag kan omöjligen inse rimligheten deraf, att en musikalisk composition eller *harmonierande* ljud skulle kunna vara anstötliga, såvida icke den gamla fabeln om Taranteln äger någon grund. Men om jag än deri bedrager mig, så hafva dock flere före mig gjort samma misstag. Jag påminner mig således och kan dertill taga till vitne en stor del af Stockholms publicum, att Marseillermarchen ganska fullstämmig blifvit uppförd på Vauxhallen i Stockholm. Jag var sjelf åhörare af denna Marche vid Tafelmusiken hos Hans Excel. Grefve Claës Wachtmeister i slutet af Aug. månad 1794 ombord på hans Chef Skepp, hvars namn jag ej nu kan erinra mig, vid Köpenhamns redd; och flere officerare hafva sagt mig, at de hört den spelas under måltider hos deras Regements-Chefer vid möten, at icke nämna alla enskillda tillfällen då en mängd menniskor i sin enfald spelat denna vackra melodie. At Compositionen är skön, derpå tror jag mig kunna skaffa den Kongl. Musicaliska Academiens enhälliga vitnesbörd.»

Aktors slutpåstående var icke mildt. Han yrkade å docenten Silfverstolpe: 28 dagars fängelse vid vatten och bröd, offentlig afbön inför rektor, förlusten af docenturen samt förständigande att begifva sig från Upsala, utan att någonsin drista återkomma; å docenten Wallenberg: 8 dygns fängelse i akademiens fängelse, den s. k. proban, och 3 års suspension från docenturen; å studenterne Hulthin och Göran Swedelius: 14 dagars fängelse; å studenterne Brandel, Brandström, Grill, Grundén och Malmström: 8 dagars häkte i proban; å magister Schultzberg: 20 dalers böter; å director musices Leijel: tjenstens förlust; samt dessutom förlust af akademiska stipendier

Digitized by Google

för alla de tilltalade, som af sådana voro i åtnjutande.

Consistorium academicum dömde, efter en längre och, att döma af rättegångshandlingarna, mycket liflig öfverläggning: Silverstolpe att mista docenturen, för alltid lemna Upsala akademi och stad samt göra inför rektor afbön; Wallenberg att på ett års tid vara förvisad från akademien, hvarefter på kanslern skulle bero, huruvida han derefter skulle återfå docenturen; Leijel att mista director-musices-sysslan; och samtlige de anklagade studenterne att inför konsistorium undfå allvarsam förmaning, hvarjemte dessutom Hulthin (hvilken under förhöret »vräkt sig på en stol, utan tillstånd, i rättens rum och i sine förmäns närvaro») dömdes till 8 dagars häkte i akademiens proba.

Utanför konsistoriets församlingsrum hade studentkåren mangrant församlats och mottog de dömde med skallande lefverop. Silverstolpe mottog redan i konsistoriets yttre förmak den bästa upprättelsen: hans gamle aktade fader, bankokommissarien, hade der infunnit sig och helsade den relegerade sonen med en omfamning och kyss.

Jemte afkunnandet af ofvan nämnda dom, gaf rektor och konsistorium studentkåren i dess helhet en skrapa, hvilken imellertid af kåren, genom dess kuratorer, * protesterande, men värdigt besvarades.

---

* Det torde kanhända intressera våra dagars Upsalastudenter att se hvilka förtroendemän deras föregångare 1800 hade. De dåvarande nationernas kuratorer — bland hvilka man finner två af de i Musikprocessen dömde: Silverstolpe och Schultzberg — voro: för Stockholms nation: Gustaf Winberg; för Uplands: Karl Nibelius; för Fjerdhundra: C. D. Frunck; för Roslags: Karl Collnér; för Gestrike: Daniel Elfstrand; för Helsinge: P. Anton Frankenberg; för Östgöta: Gustaf Abraham Silverstolpe; för Vestgöta: Gustaf Lundgren; för Södermanlands och Nerikes: Jakob Lund-

Digitized by Google

Konsistorii dom hemstäldes naturligtvis till universitetets kansler. Kansler var då den högaristokratiske, värdige grefve Axel Fersen.

»De dömde vände sig i och för vädjandet till kanslern till den förre Juntakamraten Hans Järta, hvilken nu, sedan han afsagt sig friherreskapet och i följd deraf afsatts från sin protokollssekreterarebefattning, lefde i hufvudstaden såsom skriftställare och sakförare. Han åtog sig att uppträda som sina forne kamraters ombud och gjorde ock detta på ett sätt, fullt värdigt författaren till den nyss förut utkomna mästerliga satiren om »sättet att befästa och upprätta den urgamla franska monarkien».

»Jag har redan förklarat — yttrar han t. ex., i Silverstolpes namn — att jag unnade Ullberg tillgift för det ovett, han, förföljd af de moderna begreppen om en aktors pligter, ansett sig vara skyldig att utösa mot min person; då han tillvitte mig den ärelystnaden att ej vara till hälften brottslig, fann jag tydligen att han spelade sin roll med den ärelystnaden att föreställa en actor officiosus i sin fullhet; hans yttrande, att jag ej hade någon känsla för mina förbindelser såsom lärare, tillskref jag hans öfverflödande känslor af sina förbindelser såsom actor. Af en man, som ville återföra och befästa den

mark; för Westmanlands och Dala: Anders Jakob Schultzberg; för Smålands: J. W. Netherwood; för Göteborgs: Gustaf Rosén (s. m. lektor i Göteborg och död såsom kyrkoherde i Åby, Linköpings stift; fader till den bekante skriftställaren och tonsättaren J. M. Rosén); för Finlands: Gabriel Rislachi; för Kalmar: A. W. Passén; för Vermlands: Johan Jakob Hedrén (död såsom biskop i Linköpings stift; Markus Wallenbergs efterträdare på biskopsstolen); för Ångermanlands: N. Magnus Berlin; för Medelpads och Jemtlands: Johan Bredman (död 1859 såsom astronomie professor i Upsala); för Vesterbottens: C. Jakob Örnberg; för Gotlands: Johan Facht; för Skånes: H. I. Rohm.

Digitized by Google

akademiska *friden* genom orimliga förföljelser mot lärare och studerande, mottog jag utan harm den ogrundade beskyllningen, att jag sökt störa denna frid. Jag tror ej heller, att någon af de få *grinare*, mot hvilka hr Ullberg äfven ifrar, velat sakna det nöje, som detta utbrott af hans actor-manie skaffat.»

Docenten Wallenberg lät han, Järta, tala bl. a. så här: »Om jag äfven kunnat spela den nya, för mig framlagda stämman, hvad hade jag med min violoncell kunnat uträtta, då ett behörigt antal små violiner saknades? Hade jag kännt den verkligen smickrande vigt för akademiens heder, af hvilken Consistorium ansett min violoncell vara, skulle jag till och med icke undandragit mig att spela alldeles ensam.»

I studenten Hulthins mun lades bl. a. följande: »Antingen består mitt brott deri, att jag ej spelat hvad jag ej kunnat spela, eller deri, att jag ej spelat hvad jag kunnat. I det förra fallet var det mig omöjligt att förblifva obrottslig. I det sednare borde, efter all criminalprocess, brottets verklighet vara styrkt eller det af juristerne så kallade »corpus delicti» konstaterats innan jag dömdes. Consistorium har likväl hvarken ålagt mig att inför protokollet spela någon stämma uti den ifrågavarande symfonien af Haydn eller på annat sätt sökt utröna om jag egde skicklighet dertill. Då jag ansåg mig icke *böra* deltaga i musiken, trodde jag det icke heller vara min skyldighet att qvarblifva på musikläktaren. Att öfvergifva sin post är visserligen i många fall brottsligt, men musikläktaren på Auditorium Gustavianum är mig veterligen icke min post.»

Mot åklagaren, docenten Ullberg, hvilken förklarat, att Järta »med synbar möda velat pryda sin inlaga med sådana ordvändningar, som vanligen brukas af sämre

Digitized by Google

sakförare, med hvilka herr författaren ofelbart synes ega nära bekantskap», samt att »förmodligen lärer det arbete herr protokollssekreteraren Järta nedlagt å Silverstolpes rentvagning ifrån all skuld och brott hafva lika verkan som om han företagit sig att tvätta svärtan af en morian», vänder sig Järta direkt med detta qvicka och på samma gång värdiga anförande: »Med *sämre sakförare* eger jag ingen bekantskap. Hr Ullberg bör sjelf kunna lemna mig det rättvisa vitnesbördet, *att jag ej känner honom.* Jag är ej *legd* advokat i denna sak, ehuru jag ej i allmänhet skulle blygas för denna benämning, hvilken icke vanhedrar någon annan sakförare än *den,* som låter *lega* sig att i rättvisans namn utföra låga planer af orättvisa och förföljelse. Hr Ullberg torde ej begripa vissa oegennyttiga motiver till det alltid obehagliga och ofta vådliga företaget att försvara en för politiska brott anklagad medborgare. Det karaktäriserar honom, att han trott mig icke utan lega kunna åtaga mig försvaret af en, efter mitt omdöme, orättvist förföljd vän, och af den allmänna säkerheten, efter mitt omdöme, kränkt i dennes person. Det karaktäriserar honom, att han icke kunnat fatta min pligt i detta afseende.»

Och om det är sant, att alltid någon gång i en menniskas lefnad kommande olyckor kasta sin skugga öfver ens väg, borde väl grefve *Axel Fersen* gripits af en rysning, när han i den ofvan nämnda inlagan läste — — tio år före det fasansfulla uppträdet å Riddarhustorget — sådana uttryck som om »en förledd och tygellös pöbel . . .», som kan vilja »införa all anarchiens fasa . . .» »beledsagande alla en yrande folkhops mordskrän.»

Kanslern stadfäste imellertid konsistorii dom. Konungens dom blef likaledes såsom konsistorii och kans-

Digitized by Google

lerns; konungens utslag, af d. 28 November 1800, är kontrasigneradt af Mathias Rosenblad.

De båda förviste docenternes lednadsbana troddes nu förstörd, men de hade allt för mycket både af energi och kunskaper för att ej, ehuru kanske i början med svårighet, slå sig fram.

Den ene af dem, Silverstolpe, begaf sig till Stockholm, der han fortsatte sin literära verksamhet, såsom utgifvare af tidskriften Läsning i ett och annat (1800—1807) samt verkade dessutom såsom skollärare och författare af läroböcker.

Efter det nya statsskickets införande tilldrog han sig Karl Johans synnerliga uppmärksamhet, erhöll statsunderstöd att utgifva en Historia öfver förhållandena mellan Sverge och Norge (2 delar, 1822—23), fick titel af kansliråd och rikshistoriegraf samt utnämdes, sedan han 1821 låtit prestviga sig, till kyrkoherde i Söderköping; som sådan dog han d. 2 September 1824.

Den andre rabulisten, violoncellvirtuosen Markus Wallenberg, steg ännu högre på samhällsstegen. Han slutade nämligen — efter att ha varit bl. a. konsistorienotarie, lektor i grekiska vid Linköpings gymnasium och kyrkoherde i ett par församlingar — som teol. doktor, biskop i Linköpings stift samt kommendör af Nordstjerne-orden m. m. Såsom biskop bevistade han 1823 och 1828—30 årens riksmöten, och ödets ironi förenade då de båda forne motståndarne, d. v. biskop Wallenberg och d. v. lagman Ullberg, såsom riksdagskamrater; den förre var vice talman i presteståndet, den senare talman i borgareståndet. Markus Wallenberg dog d. 22 September 1833. Såsom enskild person var han — säger en minnestecknare — allmänt älskad för sin redbarhet och sitt fridfulla väsende, »och som biskop beredde han sig ett minne, som länge skall

Digitized by Google

fortlefva i det stift, hvars angelägenheter han så värdigt förestod».

Sin kraft och energi har Markus Wallenberg lemnat i obestridt arf åt sin son, vår stormäktige, ehuru ej alltid allernådige A. O. W. Huruvida denne äfven ärft faderns musikaliska begåfning, känna vi ej, fastän han nog, på sitt sätt, visat sig som »en hund på en basfiol»; vare härmed huru som helst, säkerligen anser han Marseillaisen icke synnerligen lämplig såsom kunglig kröningsmusik.

Digitized by Google

Mal à propos.

En tjusande, blåögd tärna
var hon, han telegrafist.
Han läste romaner gerna,
hon gälde som humorist.

En qväll hon satt på balkongen
med fullt af drömmar i håg,
ty månen, ur skogsdunklet gången,
göt silfver i fjärdens våg.

Han satt invid hennes sida,

Digitized by Google

den man hennes hjerta valt,
och tankarne foro vida —
det blef icke mycket tal't.

»Säg mig», hon ändtligen sporde,
»hur fort månne ljudet går,
hur mycket i siffror det gjorde,
förr'n sucken tilll månen når?»

»Min vän, du knappast väl tror på,
hvad invecklad procedur
det fordras — ty tiden beror på
just sjelfva ljudets natur.

När vällingsklockan hörs kimma, *
förkunnande middagens stund,
dess ljudvågor magar förnimma
en mil på en bråkdels sekund.

Då åter Nils går att purra
baron, som kom hem klockan två,
får Nils stå en timme och hurra,
och ljudet hörs knappast ändå.» — — — —

Men skämtaren plötsligt tiger
för blickens ömkande glans,
för den blekhet, på kinder stiger,
och tåren i ögats frans.

»Farväl för alltid — här ringen!»
föll darrande ordens ström.
»Så plumpt som Ni har väl ingen
förskingr aten månskensdröm.»

* Kimma = klämta.

Digitized by Google

På hemfärden månens skifva

med bredmynt, gäckande grin
så skinande nöjd tycktes drifva
med älskarens långdragna min.

Chicot.

Digitized by Google

Julaftonen i Vauxhall.

En framtidsskildring

af

Cabriolo.

id 6-tiden på eftermiddagen julaftonen 1932 såg man stora hopar vandra Näckströmsgatan framåt, mötande vid ingången till Berzelii park andra hopar, som kommo från motsatta sidan och ämnade sig till samma mål, nämligen Vauxhall, en ofantlig bygnad, upptagande nästan hela rummet mellan Näckströmsgatan och Arsenalsgatan, till en del på den plats, der Berns' salong nu står.

Digitized by Google

Vauxhall var den förnämsta förlustelse-lokalen i det nya Stockholm. Den hade fullkomligt öfverflyglat gamla Blanchs kafé, som nu endast besöktes af några äldre borgare och handtverkare från Staden och de Söderbor af gamla stammen, som förirrade sig så långt som till Norr och hvilkas örhinnor tålde vid den bullrande musiken på stället, hvilken var anordnad efter den gamla schablonen och hvars harmonier eller disharmonier man icke kunde undgå, om man inträdde i kafét.

Till Vauxhall derimot drogos alla nöjessökande familjer och ungkarlar på Norr, och det hade bland sina kunder hela Ladugårdslandet, Villastadens och de nya stadsdelarnes kring Drottning Kristinas väg befolkning.

Till och med Uggleviksförstaden hade för hvarje qväll en liten hop af representanter i Vauxhalls eleganta salong.

Hufvudingången till bygnaden var anbragt på midten af framsidan, som vette åt parken, och vid hvars öfre kant man såg, hugget med ofantliga bokstäfver, namnet Vauxhall.

Man kom in i en vidsträckt fyrkantig och liksidig sal med två rader gallerier på tre sidor. Öfverallt vid väggarne voro små fördjupningar, bildande mystiska grottor, hvilkas ingångar doldes af sydländska blad i krukor.

Vid väggarne mellan ingångarne till dessa grottor funnos äfven mera öppna bersåer, sådana man ser i våra vinterträdgårdar.

På midten af till ingången motsatta väggen var en större fördjupning anbragt, ett slags scen, der åtskilliga musikställningar tillkännagåfvo, att orkestern der hade sin plats.

För öfrigt var salen uppfyld af en mängd bord, hvars skifvor voro af metall, och på midten af hvilka små julgranar, högtiden till ära, voro uppstälda.

Digitized by Google

Salongen var vid denna tid endast halfupplyst. Endast de i jemförelsevis mindre antal befintliga gaslågorna voro tända.

Borden och bersåerna voro till största delen oupptagna. Från alla grottorna derimot tillkännagåfvo hviskande röster, blandade med halfqväfda qvinliga skratt, att de redan voro tagna i besittning af ungdomliga par, för hvilka deras romantiska halfdunkel bäst var lämpadt.

Strax efter sex blef det imellertid lifligare i den hittills öde salen. De skaror, vi omtalat, strömmade in, upptogo bersåerna och största delen af borden. Vid $^1/_2$ 7-tiden var salongen fyld.

Den företedde nu ett helt annat utseende. Öfverallt hvart man såg, nere i salen och uppe på gallerierna, högtidsklädda menniskor. Julgranarne på borden voro tända och åstadkommo en egendomlig effekt. Den förberedande gasbelysningen hade efterträdts af det mest bländande elektriska sken från en mängd pelare och ljuskronor, som voro placerade här och der i salen eller vid galleriernas sidor.

Låtom oss inträda i en af de ofvan omtalade bersåerna och åhöra det samtal, som de deri samlade personerna föra!

De utgjordes till en början af ett medelålders par, herr och fru Limitander; herr Limitander var uppsyningsman vid elektricitetsverket och tycktes, att döma af det välmående utseendet, hafva en god plats; vidare hans svägerska, fröken Agatha, och två döttrar, fröken Jenny och fröken Thérèse, herr Klavendal, skilsmesseentreprenör, med fru, ett ännu temligen ungt par, och herr Kleophas, en gammal ungkarl, en qvarlefva från vår tid, en sådan som är oundgänglig i hvarje ordentlig framtidsskildring.

Digitized by Google

Man hade nyss fått in de begärda förfriskningarna. De utgjordes af punsch och ett slags dryck, som herr Limitander reqvirerat under namn af mjölkchampagne.

— Som du ser, är punschen ännu icke död, — sade herr Limitander till Kleophas.

— Det gläder mig. Och hvad bättre är, den har icke försämrats. Det är mer än hvad man kunnat hoppas i goodtemplarnes tidehvarf.

— Hvad den saken angår, så är det ingen fara. Vår tids goodtemplare äro mycket förståndiga. Deras ursprungliga mål var, som du vet, att utrota dryckenskapen. Sedan förändrades detta så till vida, att det var krogarne, de ville utrota. De hade satt sig för att goodtemplarlogernas antal skulle öfverstiga krogarnes. Detta mål uppnåddes också slutligen. Krogarne försvunno nästan helt och hållet och ersattes af goodtemplarloger. De få af det förra slaget, som finnas qvar, få stå endast som varnande exempel. De äro för öfrigt helt och hållet ur modet.

Sedan målet, krogarnes utrotande, var uppnådt, började ifvern att svalna. Det är ju alltid så, när man uppnått ett länge efterlängtadt mål. Reaktionen inträdde. Man började göra modifikationer i de stränga stadgarne. När nästan hela stadens invånare voro goodtemplare och så godt som inga drinkare funnos samt den ljufva känslan af öfverlägsenhet öfver fallna likar var försvunnen, började man finna det enformigt i den allmänna nykterheten, som rådde och som inga strider mot onyktre motståndare förljufvade. Goodtemplarlogerna reviderades och förseddes med åtskilliga tillsatser. Så uppstodo undantag och förmildrande omständigheter.

Man må således icke inbilla sig, att man nu är fullkomligt absolut. Man dricker äfven nu, men när man förr drack såsom en sup-ut eller såsom en borstbindare,

Digitized by Google

som den gamla svenska frasen lyder, dricker man nu som goodtemplare; det är skilnaden.

Jag t. ex. dricker aldrig bränvin till maten. Men jag tar i stället hvarje middag mitt lilla glas genever. Om den någon gång icke skulle vara så alldeles oförfalskad, utan ha en liten likhet med vanligt tiodubbelt, så hvem rår för det? Det är leverantörernes fel.

Punschen är nu inte längre förbjuden vara. Den blef stämplad såsom fruntimmersdryck vid sista stora goodtemplarmötet och togs till nåder af artighet mot damerna.

Du kan således förstå, att vi äro nästan så godt som alla goodtemplare. Egaren till Vauxhall, jag och de fleste, du ser här, äro det. Du frågar, hvad Vauxhall då egentligen är, då det icke är en krog, ej heller en goodtemplarloge. Det är ett tillåtet ställe, en förfriskningsplats, der man icke har rättighet att öfverlasta sig, men der man visst icke behöfver torka, bara man dricker efter föreskrifterna.

Sådana äro vår tids goodtemplare. Vi dricka, men vi dricka efter stadgar. Det händer nog någon gång, att äfven åtskilliga af oss öfverlasta sig. Men man ser det icke ogerna. Det måste finnas några, som bryta mot lagarne. Om ingen syndade, hvad skulle det vara för glädje att vara rättfärdig!

Denna upplysande beskrifning, som herr Limitander med synbart nöje gjorde för herr Kleophas, hvilken flera tiotal af år varit aflägsnad från Stockholm och derför var obekant med en mängd af de förändrade förhållanden, som inträdt, afbröts genom ett utrop från fröken Jenny.

— Nu börjar musiken! Se hvilka stiliga trumpetare!

Kleophas vände sina blickar åt det ställe, der orkestern var belägen. Dess medlemmar hade småningom

Digitized by Google

infunnit sig och tycktes nu vara i full gång med ett stycke. Anföraren stod nämligen midt ibland sin trupp och markerade takten af alla krafter, stråkarne på violerna rörde sig fram och tillbaka och trumpetarnes uppblåsta kinder utvisade trumpetstämmornas mödosamma arbete.

— Har konserten börjat? — sade herr Kleophas förvånad.

— Javisst. Här är programmet, — svarade Jenny och räckte honom ett rosenrödt papper, som legat på bordet, allt sedan de kommit.

— Men jag hör ju ingenting. Skulle jag möjligen i en hast ha blifvit döf?

— Ah, jag förstår, — inföll herr Limitander. — Du känner icke till den nya metoden med de ljudlösa orkestrarne. Jag skall förklara den för dig. Här i Stockholm hafva vi alltid, som du vet, svärmat för gratismusik. Ingenstädes har det funnits så mycket gratismusik som hos oss. Man hade vant sig vid att finna sådan på en mängd ställen, och ingen skulle velat gå till dessa ställen, om den indragits der. Imellertid hade man gjort det rönet, att det var sällan någon lyssnade till musiken. Så länge man satt der, tycktes den snarare vara till olägenhet. Man pratade med hvarandra, och när musiken började, talade man högre för att öfverrösta densamma. »Jag kan ju icke tala för den fördömda musiken,» hette det; och när den slutade, sade man: »Gud ske lof, nu är det ändtligen paus!»

Det var således tydligt, att man egentligen icke hade något annat nöje af musiken än att veta, att den fans, och detta nöje förringades betydligt af att den störde konversationen.

Digitized by Google

Då kom en fiffig schweizeriegare på den idén, att uppfinna ljudlösa orkestrar. Den orkester, du der ser, arbetar och svettas för ens nöje, derom är icke fråga ... hvem som helst kan öfvertyga sig derom, genom att gå in genom de små dörrarne på ömse sidor om orkestern och hvilka leda in i orkesterfoyererna, dit musiken höres alltför väl. Men till de här ute sittande tränger icke en ton. Det beror på den väl tillslutande kristallridå, som finnes mellan orkesterplatsen och salongen. Denna kristall är så genomskinlig, att endast de närmast sittande någon gång tro sig kunna upptäcka den. För oss är det, som du ser, en omöjlighet att märka, att något finnes emellan oss och orkestern. Denna kristallridå är så kompakt, att den ej genomsläpper det minsta ljud af orkestern, som dessutom alltid spelar ytterst piano. Summan är, att vi hafva en orekster, som vi se lika väl som vi se hvarandra, men som vi icke höra. Det är en af vår tids välsignelserikaste uppfinningar.

— Se, nu komma de första julcharerna! — utropade Thérèse.

— Julcharer — sade herr Limitander — äro de kärror, på hvilka hvar och en familj låter sina domestiker föra hit julklapparne. Julklapparne hafva nämligen inte ännu fallit ur modet.

— Se här kommer vår. Det var bra ... det är så tråkigt att bli de sista.

En betjent nalkades, dragande en grant målad char, på hvilken en ofantlig mängd paket låg uppstaplad.

Julklappsutdelningen började. Den skedde med stor ostentation och följdes uppmärksamt af de i närheten sittande, hvilka ännu voro utan.

— Hvilken god idé den här offentliga julklappsutdelningen är! — sade fru Klavendal, sedan nämda för-

Digitized by Google

rättning var öfverstånden. — På det sättet kan man njuta både af sina egna julklappar och af alla grannarnes.

— Se på grosshandlar Kropp, hvilken vidunderligt stor char hans betjent förde till honom nyss! Den är alldeles rågad med paket.

— Det är nödvändigt för en groshandlare. Det stärker krediten.

— För öfrigt kan jag slå vad, att han slagit in en hel mängd gamla saker jemte de nya och skickat med för att det skall se stort ut.

— Ja, de der Kropparne, de äro då sådana charlataner!

— Se på den der unga frun vid bordet der borta! Sådan vacker *paralune* hon fick just nu af sin man, som sitter bredvid.

— Är du säker på att det är hennes man?

— Jag misstänker det. Jag såg dem båda arm i arm på strandpromenaden i höstas.

— Är det någon, som går i kyrkan i morgon?

— Naturligtvis. Det göra vi alla. På juldagen gå ju alla menniskor dit.

— Vet ni, hur tidigt man förr i tiden gick i kyrkan på juldagen? Jo, kl. 8 på morgonqvisten. Det kallades för julotta.

— Klockan 8! Det var förskräckligt! Att man kunde stå ut med det!

— Jag har hört talas om det der. Man har till och med sagt, att det är samma slags gudstjenst vi ha qvar än, fast man flyttat den till eftermiddagen i stället.

— Det eger sin rigtighet, — sade herr Limitander. — Jag hörde det af en gammal prest en gång. Förr i tiden hade man, som sagdt, s. k. julottor, d. v. s. en gudstjenst på julmorgonen, då kyrkan var upplyst med så

Digitized by Google

många ljus som det fans plats för. Det var nog vackert, ehuru icke så vackert som våra elektriska kandelabrar. Det dumma i saken var att man måste stiga upp så tidigt. Alla menniskor, som skulle velat se på ståten, kunde icke förmå sig att stiga upp till den tiden.

Då hittade man på att flytta julottorna till eftermiddagen, då alla menniskor äro uppstigna. Förmiddagsgudstjensten på juldagen drogs in. Det är så kallt och ledsamt att sitta i kyrkan då, och så kan man icke ha några ljus tända.

På eftermiddagen ha vi nu, som sagdt, en desto härligare gudstjenst. De elektriska kandelabrarne sprida ett förtrollande féeriskt sken öfver templet. Ett trefligt och intressant föredrag uppiggar oss, en vacker sång ur vår nya operapsalmbok sätter oss i den behagligaste sinnesstämning, allt är afsedt för att vi skola hafva det så angenämt som möjligt.

På julen skall man endast laga, att man har roligt, julen är till för att uppfriska och muntra upp oss. Derför, i stället för den tråkiga predikan, som endast var ett nödvändigt ondt, ett ledsamt bihang till den vackra ekläreringen, hafva vi nu vår lilla jultidning, Julpelle, nyhets- och skandaltidning för alla klasser, som en komité af snillen inom församlingen har i uppdrag att utarbeta och som pastorn läser upp för oss på juldagsgudstjensten. Den är ofta rätt pikant, den der Julpelle, rätt pigg och satirisk. Det ges inte ut några tidningar på juldagen; derför är en sådan der jultidning högst nyttig och behöflig.

Och hvilken Guds välsignelse är det ej, att vi fått vår nya operapsalmbok, en psalmbok, der alla psalmer gå på delvis gamla, delvis moderna, men alla väl valda operamelodier. Såg ni efter hvad det var för en psalm, kören skall sjunga i morgon?

Digitized by Google

— Det var psalmen n:o 25. Den som går på en melodi ur »Orfeus i underjorden».

— Hur är det, dina barn ligga väl redan, Anne-Charlotte? — sade fröken Agatha, som studerat programmet en stund för att föreställa sig hvad det var, som den ljudlösa orkestern spelade för tillfället.

— Amman lofvade att lägga dem redan kl. 8, — svarade fru Limitander. — Barn under 7 år böra lägga sig tidigt, i synnerhet sådana här qvällar.

— Det är rätt. När de bli äldre, kunna de få gå med hit. Under 7 år slipper ingen in hit.

— Herrskapet har redan varit gift bra länge, — sade fru Limitander till herr och fru Klavendal. — Herrskapet har inga barn ändå.

— Vi äro så fattiga ännu, — svarade fru Klavendal. — Om ett år eller så hoppas jag min man skall få bättre inkomster.... och då... få vi väl se.

— Det är för väl med de der preventiva åtgärderna, — sade Thérèse, sexton år. — Vår lärarinna i fysik i pensionen talade just om för oss de der förträffliga malthusiska teorierna. De flesta hade hört dem förut, förstås. Vi blefvo i alla fall varnade. Om jag blir gift en gång...

— Fortsätt, du tänkte säga något, Thérèse!

— Åh, ingenting. Jag tänkte bara säga, att jag inte tycker om barn. Lyckligtvis behöfver jag icke vara rädd för den saken. Jag får aldrig några sådana, så vida jag icke blir gift med en rik man... och det blir jag väl, gudnås, aldrig.

— Det är snart tid att bryta upp, — sade fru Limitander, som tyckte, att de unga flickorna uppehöllo sig något för länge vid denna sak. — Gå herrarne hem sedan?

Digitized by Google

— Jag tror, vi göra ett litet slag ut och svalka oss sedan, eller hvad säger du, August?

— Det är jag med om.

— Ni går och svalkar er i »Centralmuffen», förmodar jag.

— För att vara uppriktig, och på julen bör man bemöda sig om alla möjliga dygder, så kan jag inte svära på, att vi icke hamna på det der stället. Men du kan ju följa med.

— Det skulle jag gerna göra. Men för Thérèse's skull måste jag gå hem. Hon kan inte få gå med dit. Hon är bara sexton år.

— Äh, mamma. Många af mina flickbekanta gå dit i qväll.

— De äro litet äldre än du. Om ett år är du 17 år. Då skall du få gå med.

— Åh, så roligt! Om ett år får jag gå med till »Centralmuffen».

— Hvad är det för ett ställe? — frågade Kleophas.

— Det är en danslokal på Blasieholmen. Det går litet fritt till der. Men i våra tider betyder det mindre. Den inrättades för ungefär 10 år sedan. Förut stod en kyrka på platsen och som egdes af ett bolag s. k. läsare. Småningom förökadas hopen af de andligt sinnade så mycket, att deras kyrka, hvilken kallades Beska kyrkan, blef alldeles för liten. Man måste skaffa sig en större lokal. För att då på en gång vinna två ändamål: att få ett rymligare tempel för sina andaktsöfningar och minska antalet af de syndiga inrättningar, som kallas teatrar, beslöt man sig för att köpa Kungliga operan, som låg vid Gustaf Adolfs torg. För att få medel till detta inköp, måste man sälja Beska kyrkan. Den utbjöds till salu, och högsta anbudet gjordes af en balettmästare, som

Digitized by Google

vunnit en ofantlig förmögenhet genom uppfinnandet af en ny dans, lappska kaschuckan, som vi ju alla känna till. Balettmästaren ämnade inrätta en ny danslokal och bjöd ett ofantligt högt pris för Beska kyrkan, nära dubbelt så mycket som man väntat sig få. Hans anbud mottogs ögonblickligen, och så uppstod »Centralmuffen».

— På det viset förstörde man en teater och fick i stället en danslokal.

— Du besinnar väl priset! Det måste tagas i betraktande. Och så den goda afsigten sedan. Hvem kunde rå för att djefvulen passade på och, under det man dref ut honom från ett ställe, trängde sig in bakom ens rygg på ett annat?

Herrarne hade under sista delen af samtalet skrufvat på sig och sett litet oroliga ut. Fru Limitander ansåg det vara ett tecken till att hennes man önskade göra uppbrott. Hon gaf derför signal till aftroppning. Man kallade på uppassaren och liqviderade räkningen.

Derpå lemnade man Vauxhall. Man gick genom parken ut på Arsenalsgatan.

— Ni går så tyst, herr Kleophas! Hvad tänker ni på? — frågade fru Limitander.

— Jag tänker på min barndom och hur vi tillbragte julaftonen i mina föräldrars hus. På den här qvällen voro vi alla samlade i vår lilla trefliga våning. Julgranen stod tänd i förmaket. Vi barn sprungo deromkring så glada och lyckliga. Så kom gårdsdrängen in med en stor korg med paket. Det var kanske icke en så ofantlig massa, som den vi nu sett rundt omkring, men alla sakerna deri voro verkliga presenter, icke gamla saker, som man slagit in för att det skulle se mycket ut. Vi fingo icke beundra grannarnes julklappshögar och de fingo icke beundra våra, vi fingo icke jemföra våra

Digitized by Google

saker med hvad kreti och pleti fått och afundas eller vara stolta, men vi gladdes åt hvad vi fingo, äfven om det var litet. Och vid denna tiden på qvällen hade jag och mina syskon nyss lagt oss och drömde om allt roligt vi haft, under det våra föräldrar stodo bredvid bädden och betraktade under tystnad våra glädjestrålande anleten och lyssnade till de utrop af fröjd, som vi ännu i drömmen uppgåfvo. Och nu sofva barnen visserligen derhemma, men utan att skratta och fröjdas i drömmen, och vi andra, vi gå till »Centralmuffen».

— Än sedan då? Det är väl ingenting att gråta åt. Verlden går framåt för hvarje år. Allting förändras och förbättras. Man kan icke i evighet ha roligt på samma sätt. Det gammalmodiga och föråldrade måste vika. Lefve framåtskridandet! Det är ju det vi arbeta på: att komma allt närmare och närmare fullkomligheten.

Digitized by Google

En ung pigas historia.

I tio kapitel.

»Och adjö och farväl, min Pelle, söta vän!
Om allt går väl ihop, vi råkas snart igen.»

Digitized by Google

Som jungfru får hon tjenst i Stockholm, vår Kristin:
på hvarda'n arbetsam, på sönda'n alltid fin.

Digitized by Google

Sin Pelle har hon glömt; ty militärn är bäst:
hon hyr en kavaljer vid »Lifgardet som häst».

Digitized by Google

Hon tackar himlen snart för dess välsignelse:
musik som utaf en — sqvadronstrumpetare.

Digitized by Google

Dock högre syftar hon, och lyckan gunstigt ler:
den simple karlen veg — när man kan få off'cer!

Digitized by Google

Ännu ett trappsteg upp! För glada Variétén
hon har väl ingen röst — men dock passabla ben.

Digitized by Google

Vid målet står hon nu — det varit svår kampanj —:
en vän hon fått, som gör . . . i kärlek och champagne.

Digitized by Google

Och hyrkuskekipage! Som hon, från topp till tån,
väl ännu aldrig »vräkt» sig någon Pettersson.

Digitized by Google

Men ståt går lätt omkull. Polisens stora bok
slås upp för vår Kristin. (Polisen är en tok!)

Digitized by Google

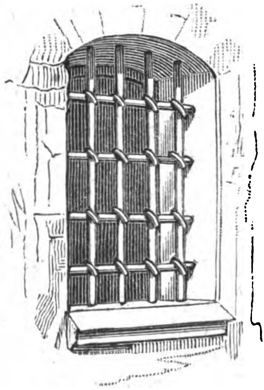

Allt för sin kärleks skull hon lider svåra qval.
Och Pelle fått en ann' — se der vår *sens moral!*

Nemo.

Digitized by Google

Ramlade illusioner.

Humoresk

af

Alma Rek.

Aldrig tillförne hade jag känt mig så lycklig och stolt som denna minnesvärda dag. Jag nästan fick göra våld på mig, för att ej öfverraska hvarje mötande med ett lika hjertligt som oförmodadt famntag. Var jag icke långt sällare, än den girige framför sina hopade skatter, och stoltare, än den ryktbaraste fältherre efter en vunnen lysande seger?

Denna dag hade jag, en 16-årig pilt, blifvit uppflyttad på gymnasium i X.

Nu mera var det min tur och min rättighet att med ett öfverlägset småleende se ned på skolgossarne, bland hvilka jag ej längre kunde räknas. Välbestälde »kungliga gymnasister», såsom vi unga lärdomsljus älskade att kalla oss, hade den lika knagliga som mödosamma vandringen genom sjelfva skolan ändtligen upphört. Vi »gingo» ej längre i skolan, utan »sutto» på gymnasium. Hade ej vi, hade ej jag dermed vunnit en plats i samhället, ingalunda att förakta? Litet hvar skulle vi inom kort få draga oss vid akademien, ty man — »ligger»

Digitized by Google

ju vid densamma. Att hinna den vinkande parnassens höjd ansåg man nu endast som en liten obetydlig promenad.

Då jag under terminen varit ganska flitig, var jag temligen förvissad om att bli uppflyttad. I likhet med flertalet af mina klasskamrater, hade jag också i förväg försett mig med en blå sammetsmössa med broderad lyra, hvilken hufvudbonad jag bar under rocken, då jag vandrade upp till dimissionen. Ett par premier skänkte ej mig denna gång den vanliga glädjen, ty jag brann af otålighet att få höra mitt namn nämnas i samband med de andre lyckliges och öppet få bära den mössa, hvilken jag förut i hemmet gång på gång och alltid med växande tillfredsställelse profvat framför spegeln. Mössan, tyckte jag, klädde mig så förträffligt.

Ändtligen hörde jag mitt namn uppläsas! Gustaf Albert K. var en af dem, som först nämdes. Stolt blickade jag hän mot min mor, kamrersenkan, hvilken satt bland åhörarne borta i salen. Jag såg, huru ett par klara tårar sakta rullade ner för hennes fårade kinder. Det var ett premium, som hette duga, detta var den bästa och skönaste lönen för mitt arbete, mina sträfvanden. Stoltheten gaf imellertid snart vika för känslor af annan art; jag kände mig med ens helt rörd och vek om hjertat. Men som det ej anstod en gymnasist att gråta, bekämpade jag tårarne, som äfven hos mig hotade utbryta.

Knappast voro den högtidliga afslutningsakten till ända och de sista psalmtonerna förklingade, förrän jag jublande stormade ut med mössan djupt nedtryckt öfver mina ljusa, ungdomliga lockar. Min älskade moders glädje stod tydligt målad i de för mig så kära dragen och hon tryckte mig stillatigande ömt till sitt hjerta, hvar-

Digitized by Google

imot min hänryckning på det mest högljudda sätt sökte sig luft.

Jag förbigår den enkla festmåltiden i mitt hem, som knappast någonsin förut förefallit mig så trefligt och så ljust, samt omnämner endast, att jag nästan tror, att jag hade den kära, nyförvärfvade hufvudbonaden på mig, då sömnguden sent omsider infann sig vid mitt läger.

Så förgingo att par veckor af hvila och vederqvickelse. En vacker dag hade jag slagit mig ned i den lilla trädgård, som omgaf min mors anspråkslösa lägenhet. Bäst jag så satt, hörde jag, huru grinden mot gatan öppnades. I det jag blickade upp igenkände jag mor Maj'-Stina, brukspatron Malms på Tofta post- och mjölkbud, hvilken fryntligt leende och nickande gick förbi mig och in till min mor, som sysslade med något inne i köket. Genom det öppna fönstret blef jag en ofrivillig lyssnare till det samtal, som fördes, och hvilket, sedan de båda gummorna utbytt vänliga helsningar, rörde sig om köp och försäljning af åtskilliga hushållsförnödenheter.

Plötsligen hörde jag mor Maj'Stina fråga:

— Hur högt har herr Albert kommit i stånd; jag såg, att han hade en stjerna i pannan?

— Han har blifvit gymnasist, — upplyste min mor.

— Åh, du min skapare!... grymt förvist!... Det är väl från skolan, kan jag förstå. Men hvad i all verlden har då den annars så rare gossen hittat på för något? — suckade gumman, som var lomhörd, helt deltagande.

Ingen må förundra sig, om jag blef litet stött och kände min värdighet kränkt. Det nästan kokade i mig, då den pratsjuka käringen fortsatte:

— Och nu skall den stackarn gå och bära på en sådan der hufva!

Digitized by Google

— O, höjd af landtlig enfald! — var jag färdig att ciceroniskt utbrista. Mitt stolta, mitt kära hederstecken, min lyra, skulle du så missförstås! Kunde mor Maj'Stina verkligen vara nog dåraktig att tro, att jag bar min blå sammetsmössa såsom ett straff, eller liksom djeknarne fordom för begångna förseelser ålades att släpa en tung träklump, fastkedjad vid ena foten, efter sig på gatorna.

Min ifver och den sårade stoltheten dref mig nästan att störta in för att bibringa detta okunnighetens gamla barn en rätt föreställning om, hvad som menades med en gymnasist. Redan öfvertänkte jag, i full öfverensstämmelse med den i skolan gifna schematiska uppställningen för en distribution till en kria, huru jag skulle börja med att för mor Maj'Stina omtala, att det klassiska Greklands ynglingar samlades hos de store filosoferna för att af dem undervisas, och att dessa skolor kallades gymnasier, hvarpå jag ämnade framhålla och bevisa, att *alla* gymnasister, således äfven jag, hade gamla och goda anor inom vetandets verld; — allt detta rann mig i sinnet, då jag hejdades af några ord, som gumman riktade till min mor.

— Nå, så hade jag nästan glömt brefven, — yttrade Maj'Stina. — Här är ett från brukspatron' till frun och ett från fröken Esther till herr Albert. Det skall nog trösta honom lite' grand.

Nu skyndade jag in, glömsk af allt det föregående samt drifven af nyfikenhet och kärlek.

Båda brefven öfverensstämde deri, att jag inbjöds att tillbringa några veckor på brukspatronens vackra egendom och i skötet af hans älskvärda familj, samt att hästar påföljande lördag skulle hemta mig.

— Hurra! Hurra! — ropade jag på det angenämaste öfverraskad och gjorde ett djerft språng i luften

Digitized by Google

och som kom den förbluffade Maj'Stina att taga ett par steg tillbaka. Men snart var jag framme vid henne, slöt henne ogeneradt i mina armar och snurrade omkring med den motsträfviga gumman, som derunder blef af mig grundligen omklappad. Allt var glömdt, allt försonadt. Jag såg ej längre i mjölkbudet den personifierade landtliga enfalden, den om allt vetande fåkunniga qvinnan, utan en lyckobringande budbärerska från Floras blomsterrike, från Cytherens ö. Under det min mor bullade upp för den rara mor Maj'Stina, redogjorde jag på ett långt mera enkelt och derför för henne vida lättfattligare sätt om den heder mig genom flyttningen vederfarits. Hon tycktes förstå allt, men då jag stolt förklarade mig vara en Apolloson, invände gumman, — att hon visst en gång hört talas om en Apolleson, eller hvad han nu hette, men att denne varit, om ej den lede sjelf, så åtminstone en af hans onda anhang, — och att hon derför aldrig kunde tilltro mig gudlösheten att vilja blifva — en sådan der fulings son. — Att spilla flere ord på detta ämne, fann jag vara fåfäng möda, hvarför jag i stället och desto mera talade om fröken Esther, hvilken gumman till min stora glädje ej nog kunde berömma.

Efter att min mor på bästa sätt utrustat mig för färden, befann jag mig den utsatta dagen på väg till mitt oförmodade sommarnöje. För att ej trötta läsaren med mera eller mindre omtuggade naturskildringar, ber jag i stället att få orda något om hvad vår skämtsamme vän på andra sidan sundet, Erik Bögh, kallar »det intressantaste av alt», eller *kärleken.*

Esther hade under sina pensionsår varit inackorderad hos min mor och derunder gjort sig känd såsom en rigtig yrhätta; men i öfrigt var hon en god och väluppfostrad flicka. Att börja med hade vi, hvar och en å

Digitized by Google

sitt håll, sökt försötma vår tillvaro genom att ömsesidigt göra den andras lif så surt som möjligt. Otaliga voro de nästan alltid harmlösa och oskyldiga puts, jag spelade Esther, och hon mig. Men efter några terminers oafbrutna fejder, slöto vi först vapenhvila, som ratificerades genom utvexling af bakverk och karameller. Derpå följde det efterlängtade fredsslutet. Något annat fördrag skrefs ej oss emellan, än att vi båda vid aftonlampan och hufvud mot hufvud ansträngde vår klyftighet medelst »tripp, trapp, trull», »Jakobs stege» o. d. Nu dröjde det ej länge, förrän jag kom under fund med, att Esther var en vacker flicka, och detta gjorde mig spak och medgörlig, äfven då det gamla berserkalynnet hotade att på nytt utbryta. Såsom Esthers nu mera förklarade riddare, var det både min skyldighet och min rättighet att hjelpa henne med krior, öfversättningar, men framför allt med aritmetiken, för hvilken senare Esther hade en rigtig leda, då jag derimot — med min öfverlägsna bildning, förstås! — fann såväl Zweigbergks räknebok som allt det öfriga endast såsom en barnlek.

Litet hvar ha vi läst eller hört talas om, ja, kanske sjelfva erfarit, att lärare och lärjunge lätt förälska sig i hvarandra. Och så gick det äfven här! Sjelfförståendes var jag »dödligt kär» i »*henne*», hvars namn jag i oändlighet klottrade på så många papperslappar, jag kunde öfverkomma. Ha ej regn och snö utplånat det, står till och med ett prydligt »Esther» ristadt på tuppen till den lilla stadens kyrktorn, hvilket jag jemte några andra oförvägna pojkar under en reparation af torntaket besökte.

Att Esther, som långt ifrån onådigt upptog alla mina små artigheter, var kär i mig upp öfver öronen, höll jag för alldeles gifvet. Det hade ju varit alltför

Digitized by Google

skamligt att tvifla på »mina rosiga aftondrömmars svandunshvita brud», såsom jag vill minnas att jag en gång i ett af mina den tiden talrika »poemer» kallade henne, och allt för nedsättande för mig sjelf, att ej tilltro mig ega tillräcklig tjusningsförmåga.

Jemngammal med mig hade Esther, liksom jag, för ett år sedan blifvit konfirmerad. Sedan dess hade jag ej sett eller råkat henne, emedan hon flere månader vistats hos slägtingar i hufvudstaden. Men nu skulle jag inom kort återse henne och få lyckan hvila i hennes armar; det senare höll jag för helt naturligt.

Andra akten af min ungdoms erotiska lustspel skulle nu börja. Föga kunde jag på förhand ana att allt, oaktadt kärleken deri spelade en betydande roll, snart skulle förbytas ej blott till en fars, utan äfven till ren tragedi.

När jag körde upp på gården spanade jag förgäfves efter min lilla »fästmö», såsom jag i tysthet för mig sjelf nämde Esther. I stället för det poetiska möte, som jag tänkt mig, bevitnadt af hennes anhöriga, fingo mina upprörda känslor vackert hålla till godo med den kalldusch, som brukspatronens lugna förklaring, att Esther för tillfället var ute på promenad, innebar.

En flyktig presentation af mina kommande »svärföräldrar» och blifvande lilla svägerska, torde här vara på sin plats.

Brukspatronen sjelf gälde såsom en duglig jordbrukare och driftig affärsman. Han var glad, gästfri och rättfram. Hans äkta hälft kunde säkerligen både »Kajsa Warg» och »Magareta Nylander» på sina fem fingrar. Lägges dertill, att hon var fryntlig och pratsam, är hennes porträtt färdigt. »Svägerskan» hette Signe och var en ungdom på 13 år, mycket påminnande om sin äldre syster vid de åren. Men för ett dylikt barn kunde

Digitized by Google

jag — gymnasisten! — hafva hvarken öga eller intressen.

Införd i familjen var jag till följe af Esthers bortavaro litet surmulen och satt just och öfvervägde, att det nog blefve bäst helsa henne med en viss köld, när hon ändtligen behagade infinna sig, — då Esther helt oförmodadt visade sig i dörröppningen. Liksom genom en stormby voro alla mina senaste föresatser bortjagade och jag sjelf, liksom påverkad af en osynlig spiralfjeder, uppe ifrån stolen. Leende skyndade Esther imot mig, förekom det tillärnade famntaget, bjöd mig välkommen och räckte mig sin lilla fina hand.

O! I alla folkslags och tiders gudar, hvad hon var vacker! Esther hade vuxit och blifvit fylligare; hon såg rigtigt ståtlig ut i lång klädning.

Aftonen förflöt under skämt och glam. Esther var vänlig, men den gamla förtroligheten oss emellan hade af någon för mig oförklarlig anledning råkat ur sina gamla hjulspår. Detta hindrade mig likväl ej att göra all heder åt den rikliga aftonmåltiden. Efter maten bjöd mig brukspatronen på en cigarr. Jag blygdes tillstå, att jag ej ännu gjort den narkotiska plantans närmare bekantskap, utan mottog derför cigarren, hvilken jag stoppade i fickan, under förklaring, att jag helst rökade på mitt rum.

Sedan jag lagt mig filosoferade jag, såsom jag den tiden ofta plägade, öfver Esther och hennes uppförande. Slutligen kom jag till full insigt af, att som vi nu båda voro äldre, fans det mycket, hvilket förut gick an, som ej längre var på sin plats. Då Esther nu hade blifvit stora damen, måste jag å min sida hålla jemna steg och visa mig såsom fulländad kavaljer. Om hon varit i Stockholm, så hade jag under tiden avancerat till gymna-

Digitized by Google

sist, och dessa båda »termer» — för att tala algebraiskt — gingo ju ut mot hvarrndra. Med den orubbliga föresatsen, att morgondagen skulle se mig såsom *man,* insomnade jag till slut.

Påföljande förmiddag strax efter frukosten fann jag mig ändtligen lemnad ensam med Esther. Vi hade slagit oss ned på verandan.

— Vill du göra mig en tjenst? — sporde den gudomliga.

— Befall öfver din trogne slaf! — svarade jag, gjorde en sirlig, men säkerligen stel och tafatt bugning, samt lade handen på hjertat, alldeles som jag sett teateralskarne göra.

— Åh, käre Albert, så sträng är jag väl ej, — log hon tillbaka. — Det är endast en småsak.

— Är det fråga om sorter eller regula de tri? — inföll jag hastigt med de gamla minnenas återvaknande.

— Visst icke! — sade Esther och drog en suck liksom af lättnad.

— Eller skall jag hjelpa dig med Olde; de oregelbundna verberna äro litet kinkiga — inte sant? — frågade jag tjenstvilligt.

— Nej, Albert, nu är du för tokig! — ropade hon och visade sina hvita tandrader. — Allt det der är nu mera, Gudskelof, en öfvervunnen ståndpunkt; *jag* har sluppit den välsignade skolan!

Rodnande af blygsel och förargelse bet jag mig i läppen. Den gamla surdegen lådde ännu fast vid mig.

Digitized by Google

Jag gjorde det nya rönet, att det ej är i stil tala om lexor, när man vill uppträda som älskare.

— Kan du ej läsa litet högt för mig? — återtog Esther, som varseblifvit min förlägenhet. — »Paul och Virginie» ligger inne på pianot... Du kan gerna ta min virkning med dig, — ropade hon efter mig i dörren.

Jag blef stående för att efterhöra, om ej min hulda herrskarinna hade några flera uppdrag.

— Men jag tror, att vi gå in, myggen äro så besvärliga och efterhängsna här ute, — fortsatte hon i detsamma.

— Jag skall röka, så genera de oss ej! — utbrast jag med en hastig ingifvelse. Dels var jag mera säker om att få vara ostörd med Esther ute på verandan och dessutom brann jag af begär att få visa mig såsom karl inför den huldas ögon.

— Rökar du, Albert? — frågade Esther med förvånad uppsyn.

— Förtvifladt! ... Kopiöst! — bedyrade jag, men lagade mig skyndsamt undan, för att ej mina blossande kinder skulle förråda den osanning, jag gjort mig skyldig till.

Jag återvände med det begärda. Cigarren blef tänd, Esther tog itu med sitt arbete och jag med romanen. I tanke att behaga henne, läste jag till en början så fort som då jag brukade »slå i mig» en frukostlexa. Sedan Esther bedt mig läsa något långsammare, fick hon »Paul och Virginie» till lifs bit för bit och de båda älskandes tankar och känslor framstäldes i en enformig, släpande predikareton.

— Du läser som en prest, — afbröt Esther.

— Hvem tänker på att bli prest, — svarade jag stolt och sträckte på mig. — Nej, bättre opp, måste det vara och jag ämnar snart ta graden.

Digitized by Google

— Jaså, — svarade Esther småleende.

Detta uppmuntrade mig, hvarför jag beslutsamt tillade:

— Och se'n gifter jag mig bums.

— Lycka till! — replikerade Esther i en ton, som föreföll en smula försmädlig, hvarför jag något stött återtog läsningen.

Men snart dansade bokstäfverna omkring för mig, jag hoppade under stundom öfver flera rader eller läste om samma mening, ett par, tre gånger. För att afhålla de förmätna, blodtörstiga myggen från Esthers »rosenröda kinder och liljehvita händer», hade jag med förtviflans mod blossat på cigarren. Denna öfverdådiga djerfhet skulle nu bestraffa sig. Jag ångrade allt, men först då det var för sent.

— Mår inte Albert väl? — frågade slutligen Esther och såg upp från sitt arbete.

— Förträffligt! — stammade jag med tillkämpadt mod och under det jag måste hålla mig fast vid balustraden. Nu började allt att dansa omkring för mig; jag tyckte, att Esther och jag buros på rökmolnen upp i vår kärleks sjunde himmel, men deremellan hade jag medvetande om den nakna verkligheten, som endast gjorde mig till en ömklig stackare, en löjlig figur.

— Men du är ju blek som ett lik . . .

Mera hann icke Esther yttra, förrän jag nödgades intaga en sjösjuk ångbåtspassagerares ställning öfver relingen och på ett något egendomligt sätt »vattna» blommorna nedanför verandan.

Af detta förfärliga ögonblick minnes jag endast, att Esthers klingande skratt ljöd i mina öron och att jag hörde den tillstädeskomne brukspatronen yttra, att »pojken ej tålde röka».

Digitized by Google

Man hade, fört upp mig på mitt rum, der verkningarne af den fördömda cigarren småningom aftogo. Men i deras ställe infunno sig nu tankar af den mest retfulla art. Hvad skulle väl Esther säga och tro om mig? Inte ville hon ha en man, som ej tålde röka! Om mitt olycksaliga »föredrag» hade härledt sig från för ymnigt anlitande af drufvans ädla safter, hade det haft mindre att betyda. Jag hade sett både förlofvade karlar och gifta män i en belägenhet, snarlik den, jag nyligen haft att utstå på verandan, men detta oaktadt hade deras utvalda allt framgent varit dem tillgifna. Dock, hvad som »knäckt» mig, var ju endast en eländig, halfrökad cigarr, och se deri låg just den försmädliga skilnaden. Under den återstående delen af dagen kunde jag ej förmå mig att lemna mitt rum, utan förebar en tillfällig opasslighet. Jag skämdes likt en våt pudel.

Fram mot aftonen skulle man kunnat se mig med stora, afmätta steg vandrande fram och tillbaka från fönstret till dörren i mitt rum. Härunder uppgjorde jag de mest högtsväfvande planer. Jag måste på ett eller annat sätt visa mig såsom en rigtig hjelte och rädda Esther ur någon stor fara, till och med om jag sjelf skulle nödgas framkalla den. Stolt skulle jag derefter lägga den afsvimmade Esther framför hennes i den förfärligaste dödsångest sväfvande föräldrars fötter och säga: »låt mig få behålla den skatt, jag med egen lifsfara räddat åt er!» I andanom hörde jag redan, huru den hänryckte och ångerfulle brukspatronen ropade: »Albert, ta' henne, ty du är en hjelte, äfven om du inte kan röka cigarr, och jag tar tillbaka, att jag kallat dig för pojke!»

Då jag följande morgon något lugnad infann mig vid frukostbordet, var Esther nog grannlaga att ej låtsas om något, och jag fann i detta hennes taktfulla uppträ-

Digitized by Google

dande ett nytt, ovedersägligt bevis på hennes stora kärlek till mig.

Esther föreslog en promenad ut åt de vackra ängarne, och jag var icke sen att med nöje blifva hennes uppvaktande riddare. Under vägen började hon att ifrigt tala om min äldre bror, som hette Georg och var medicine kandidat. Hon hade ofta råkat honom i Stockholm, der han tjenstgjorde vid ett sjukhus. Esther kunde icke nog berömma min bror, ty »han var både ovanligt hygglig och en förtjusande dansör».

Sjelf höll jag mycket af Georg, som var mitt enda syskon och alltid gjort vår goda mor mycken glädje. Men det förtretade mig något, att Esther så der entusiastiskt yttrade sig om en annan manlig individ, äfven om denne råkade vara min egen kötslige herr bror.

— Åh, jag kan också dansa, — genmälde jag derför. — Både Louise F. och Karin W. säga alltid, att det finnes ingen i hela X., som slänger så dugtigt i en polska som jag.

— Ja, det kan jag också besanna, — svarade Esther skrattande; — jag mins huru du alltid plägade slita sönder ens klädning.

Hårpå berättade hon, att Georg, hvilken jag ej sett på några år, blifvit så vacker och manlig samt lagt sig till ett par små »förtjusande» mustacher, som klädde honom så förträffligt.

— Nu tänker jag också låta mina mustacher växa, — återtog jag ifrigt, då jag märkte, att denna af mig afundade och efterlängtade manliga prydnad så att säga föll Esther på läppen.

— Då får du allt tänka bra länge ännu, — invände Esther tviflande.

— Stanna ett ögonblick, — bad jag derpå och

Digitized by Google

vände mig mot solljuset, — så skall Esther få se!... Ser du inte skäggbotten, hva'sa'?

Men Esther var nog obarmhertig att sanningsenligt förklara, det hon alls intet såg, hvad säkerligen endast jag sjelf och dertill med anlitande af den lifligaste inbillningskraft trodde mig kunna upptäcka. Derefter tillade hon, att jag nog med tiden skulle blifva ganska lik Georg. Nu blef allt klart för mig. Alla de vackra saker, hon yttrat om Georg, gälde ju mig! Hvilken åsna jag varit, som ej genast kunde begripa dessa fina anspelningar!

Imellertid hade vi hunnit till några vackra ekar, der Esther förklarade, att hon hade sin älsklingsplats. Vi slogo oss ned på den mjuka mossan, och Esther bad mig bryta några löf, emedan hon ville göra en krans att dermed pryda min blåa mössa. Huru öfverlycklig jag kände mig under det jag efterkom hennes begäran! Ville nu inte Esther på sitt nya, bildliga språk ge mig en tydlig vink om att jag borde raska på med min grad, så att jag snart kunde få bära den stolta lagerkransen och hon sjelf den af myrten?

Under det Esther arbetade på kransen, blef jag helt poetiskt stämd. Plötsligt afbröt jag vårt samtal, som hotade att taga en alltför alldaglig vändning, med förfrågan, om det ej skulle vara Esther till behag, om jag duellerade med någon för hennes skull. Förvånad såg hon upp mot mig och sporde, huru jag i all verlden kunde komma på så tokiga tankar.

— Jaså, — tänkte jag halfhögt, — en duell är inte nog för henne; då måste jag väl hitta på något kraftigare.

Efter några minuters funderande utbrast jag derför helt passioneradt:

Digitized by Google

— Ack, om det ville bli en jordbäfning... just nu... och här!

— Men, käre Albert, hvad är det du pratar? — utbrast Esther, synbarligen öfverraskad af min fromma önskan.

— Ack, ja, en jordbäfning! — fortsatte jag, utan att låta mig störas och helt och hållet upptagen af mitt ämne. — Hvad det skulle vara roligt, om ladan der borta blefve en vulkan, från hvilken eld och lava utströmmade, och marken ville gunga som salsgolfvet i dansskolan — du mins! — Blefve det sedan bara så lyckligt, att du hotade att uppslukas af elementerna, så...

— Har du ännu ondt af cigarren i går? — frågade Esther småleende, men spetsigt.

— Snälla Esther, — fortsatte jag, ännu mera upprörd genom hennes ord och pekande på den närbelägna ladan, — hvad äro rökmolnen från en cigarr mot vulkanens rökstoder? Men du hade ingenting att frukta, ty jag skulle rädda dig. Jag är en hjelte, en oförfärad hjelte, så mycket som Esther vet det!

Knappast hade jag likväl hunnit afgifva denna heliga försäkran om mitt hjeltemod, förrän ett stort, väldeliga behornadt hufvud stack fram mellan Esther och mig. Till ytterlighet förskräckt tumlade jag — »den oförfärade hjelten» — ett par slag omkring, samlade derpå all min själsstyrka och sprang allt hvad jag förmådde bort mot ladan, uppför en mot densamma upprest stege och blef ståendes på halmtaket.

Väl kommen i säkerhet såg jag mig om efter Esther. Hon syntes ej till! Jag ropade på henne under den lugnande förklaringen, att här uppe kunde man vara fullt fredad för den rasande tjuren. Mina rop afbrötos af gälla skratt. Jag vände mig om och fick se Esther och

Digitized by Google

Signe, hvilken senare nu upphunnit oss, helt fredligt smekande den otäcke besten. Men hvad de båda flickorna skrattade, då de fingo se mig på taket! Ja, jag tror nästan, att den otäcka bytingen Signe pekade finger åt mig.

— Hvad gör Albert der? — frågade hon. — Vill du inte komma ned till oss?

— Nej, tack! — svarade jag. — Er båda känner tjuren, men mig ville han helt nyss ta på hornen... Ja, se bara, huru han tittar upp åt taket!

— Hvad du är barnslig, — återtog Signe, — det är ju vår snälla Svea, en af pappas bästa kor!

Nu tyckte jag, att det formligen brände mig under fötterna, och jag skulle bestämdt inte haft något imot att uppslukas af ett verkligt jordskalf. Kunde man väl tänka sig en harmligare belägenhet än min! Skamflat satte jag ena foten på stegen för att klifva ned, men frågade härunder försigtigtvis, om inte Signe endast ville narra mig.

Esther bedyrade, att det endast var den beskedliga »Svea», som skrämt mig.

— Tror du, jag är rädd? — frågade jag från min upphöjda plats.

— Visst inte, — återtog Ester försmädligt. — Jag har ju sjelf sett, huru du besinningslöst störtat upp till kraterns rand.

— Hade det bara varit verklig fara å färde, skulle du allt fått se på annat, — svarade jag urskuldande. — Esther skall komma ihåg, att det är stor skilnad att rycka en menniska undan en eruption och...

— Springa för en stackars ko! — inföll Signe, som bestämdt var skapad till min plågoande.

Digitized by Google

— Sa du ja! — snäste jag henne tillbaka. — Om det varit en tjur, skulle jag nog visat mig lika kallblodig som en spansk torreador.

Nerkommen på marken bemödade jag mig om att anslå en obesvärad ton och bad Esther om kransen, som hon ännu höll i handen.

— Nej, Albert, jag kan inte vara orättvis, — invände hon skälmskt. — »Svea» är onekligen mest förtjent af pris, ty hon har ju skrämt till och med en sådan hjelte som du!

Och nu var Esther nog grym att bekransa den behornade fridstörerskan, som derefter belåtet bölande gick sin väg.

Vi tre ungdomar styrde kosan mot hemmet. Esther bemödade sig om, att inte skratta längre, hvarimot Signe, den yrhättan, oupphörligen pikerade mig under hemvägen.

Jag kan aldrig bli klok på, att jag efter allt detta kunde äta med sådan aptit till middagen som jag dock verkligen gjorde.

Fjorton dagar förgingo utan att något synnerligen anmärkningsvärdt inträffade. Dock trodde jag mig förmärka, att Esther stundom syntes en smula tankfull. Då och då rodde jag henne på den närbelägna sjön. Under dessa våra små båtfärder förde hon alltid talet på Georg, det vill med andra ord säga på allt annat än mig.

Signe blef mig fortfarande en nagel i ögat. Genast efter hemkomsten skulle hon gudbevar's sqvallra om mitt äfventyr med »Svea», och försummade dervid ingalunda

Digitized by Google

att på sanningens bekostnad »förbättra» den förtretliga historien. Brukspatronen skrattade, så att hans lilla, trinda mage hoppade. Hvad som ännu mera förtretade mig, var, att hon gjorde anspråk på att jag skulle deltaga i hennes, den välsignade barnungens, lekar. Än skulle jag spela krocket med Signe, än gunga henne i svänggungan; Gud vet icke hvilka påhitt och konster, hon hade för sig. Signe hade dessutom fått en rigtig mani att styra ut sig i min gymnasistmössa, något som på det högsta förnärmade mig, då den ju hardt nära profanerades genom en slik vandalism.

En afton under båtfärderna sade Esther, att hon i veckan, som stundade, skulle bereda mig en stor öfverraskning. Jag brann af begär att få släcka min nyfikenhet, men trots alla mina böner kunde jag likväl icke förmå Esther säga mig, hvari öfverraskningen skulle bestå. På min derom framstälda fråga medgaf hon dock, att hon hoppades, att den skulle för mig blifva af angenämaste art.

Nu hade jag fått myror i hufvudet! Hvad kunde väl Esther mena? Jag grubblade några dagar deröfver, så att det rigtigt värkte i min förvirrade hjerna, men kom ändtligen till den förnumstiga slutföljden, att det omöjligen kunnat vara fråga om annat än en hemlig förlofning oss emellan.

Tisdagen derefter hade jag på förmiddagen måst villfara Signes begäran att spela krocket med henne på den härför lämpliga gårdsplanen. Som vanligt hade ej Signe under spelet aktat för rof att bakom min rygg göra ett eller annat fuffens. Vi voro som bäst i dispyt om hennes klot hade passerat midtelbågen eller ej, då en vagn körde upp på gården och fram för stora trappan. Ur vagnen steg en ung man; det var Georg. Glad och

Digitized by Google

förvånad slängde jag klubban ifrån mig och skyndade fram för att välkomna min bror. Esther och hennes föräldrar hade redan trädt ut på trappan, och det kunde ej undgå mig, att Esther blef blossande röd, då hon räckte Georg handen till helsning. Men huru kunde detta komma sig, frågade jag sakta mig sjelf.

Brukspatronen och vår far hade allt sedan deras tidigaste ungdom varit de förtrognaste vänner, och mottogo derför Georg på det hjertligaste.

— Nej, se Albert! — utropade han nu, då han blef mig varse, och slöt mig i sin famn. — Men hvad du har vuxit och blifvit stor!

Föga kunde Georg ana, hvilken lycka dessa hans senaste ord skänkte mig. Jag gjorde en rörelse liknande den, som under vår fristående gymnastik i skolan benämdes »på tå sträck», och blickade dervid triumferande bort mot Esther. Kors, hvad hon såg blyg och försagd ut!

Man väntade ett par grannfamiljer till middagen, och dagen förflöt på det angenämaste, om jag undantager, att Signe fram mot aftonen, då hon var sysselsatt med att vattna »sitt» trädgårdsland, nästan höll på att tömma hela vattenkannan öfver mig, emedan jag, i den vällofliga afsigten att förtreta Signe, ryckte i hennes långa flätor.

Georgs saker voro uppflyttade på mitt rum, hvilket han skulle dela med mig. Under det vi om aftonen klädde af oss frågade han mig utförligt om vår mor, hvilken Georg ej hade träffat, då han, till min stora förundran, ej rest ut till Tofta genom staden, utan afstigit vid närmaste jernvägsstation.

— Hvad tycker du om Esther? — sporde jag, sedan vi hade lagt oss.

— Åhjo, hon är rätt täck, — svarade han likgiltigt och tog en tidning, i hvilken han började läsa.

Digitized by Google

— Fy, att du kan vara så kall, — tänkte jag helt tyst för mig sjelf och högeligen förtörnad å min flammas vägnar.

Men jag skulle nog få min gunstig herr bror på andra tankar, och började derför ett långt och eldigt loftal öfver Esthers alla förträffliga egenskaper. Georg var likväl bestämdt af stock och sten, ty han tycktes ej det minsta lyssna till min vältaliga framställning, utan syntes helt och hållet fördjupad i tidningen. Slutligen bad han mig vara tyst, emedan jag störde hans läsning.

— Du är oförbätterlig! — tänkte jag på nytt. Hur kunde man vara mera intresserad af den tråkiga politiken, af hvilken jag åtminstone inte begrep ett dugg, än af en sådan gudomlig varelse som Esther? . . . Nej, vänta till dess jag blir stor — några år äldre, rättade jag mig skyndsamt — då skall du, min käre Georg, få se på annat! . . . Och en sådan döddansare kallar Esther för »ovanligt hygglig» och jemför mig med!

— Hon har talat så ofta om dig och alltid berömt dig så mycket, — sade jag nu högt i tanke att alldeles förkrossa Georg och göra honom icke blott mera meddelsam, utan jemväl ångerfull.

— Jaså! — svarade han helt kort och till min stora häpnad. — Sof du nu, — fortsatte Georg i det han blåste ut ljuset, — och dröm om lilla Signe, det passar dig bäst.

Någon annan än min äldre bror skulle ej ostraffad fått fälla ett så för mig förnärmande uttryck! Nej, aldrig i lifvet! . . . Hvilken sammanställning! — Jag måste bita i täcket för att ej fälla ett förhastadt ord.

Länge kastade jag mig i bädden fram och tillbaka, innan jag kunde få en blund i ögonen. Också vaknade jag något sent på morgonen. Då jag fann, att Georg

Digitized by Google

redan var uppe och ute, klädde jag mig skyndsamt. Nerkommen i matsalen fann jag ingen derstädes, men man hade icke frukosterat ännu. Jag beslöt derför taga en liten morgonpromenad och styrde kosan till den svalkande parken.

Bäst jag gick nådde mig från en af grottorna ljudet af dämpade röster. Jag smög mig närmare, och urskilde nu, att det var Esther och Georg, som sutto inne i grottan.

Svartsjukans onda makter började få fart med mig, men jag måste först inhemta nödig visshet om jag hade skäl för mina misstankar, innan jag störtade in för att skilja det kuttrande dufvoparet åt.

Försigtigt närmade jag mig derför så mycket som det blef mig möjligt, utan att befara att blifva upptäckt.

Det var Georg, som talade, men endast ett och annat ord nådde mina girigt lyssnande öron. På rösten lät det som om han var mycket rörd.

Så förnam jag tydligen orden »ännu ung» ... »hoppas på en snart tryggad framtid» ... »senaste framgång» ... »den käre barndomsvännen» ...

Min svartsjuka förbyttes nu i största glädje och jag vårdade mig ej mera om att lyssna, då jag ju redan nu hört tillräckligt. Hvilken skamlig orättvisa hade jag ej gjort mig skyldig till, då jag kunnat misstänka min älskade bror för annat än de redligaste afsigter mot mig. Sedan han efter vårt samtal i går afton anat sig till mina känslor för Esther, hade han nu uppsökt henne, i tydlig afsigt att hos den unga flickan behjerta min angelägenhet och blifva min förespråkare. Ingen annan än just jag kunde för Esther vara »den käre barndomsvännen», det låg ju för öppen dag! Så fiffigt det var af Georg att särskildt framhålla min »senaste framgång», eller med andra ord min uppflyttning på gymnasium! Huru skulle

Digitized by Google

jag bara kunna visa mig rätt tacksam mot min förträfflige bror. Jag fattade detta ögonblick det fasta beslutet, att söka göra Esther dubbelt lycklig och ej missunna henne ha »lugg» i pannan, mot hvilket senare jag några dagar förut tillåtit mig en hofsam anmärkning.

Men all vår fröjd här nere i den jordiska jemmerdalen är af kort varaktighet, och »lifvet vexlar i vild kontrast», såsom det står i visan. Mina rosiga drömmar skulle snart obarmhertigt skingras af verklighetens kyliga vind och jag sjelf ohjelpligen falla ned från tinnarne af det luftslott, min godtrogenhet, för att ej rent ut säga pojkaktiga egenkärlek, hade behagat uppbygga.

Drifven af begär att få höra Esthers svar, hade jag trängt ännu närmare.

Ja, nu var det nog hon, som förde ordet, och visst och sant var det också, att de heligaste försäkringar om kärlek och trohet flödade öfver hennes läppar. Esther älskade — ack, ja, hon älskade *så*, som endast *hon* kunde och förmådde det — men inte mig arme, utan *Georg!!!*

Min egen bror var min gynnade rival, och min »fästmö» hotade att med ens bli förvandlad till min — svägerska. Nog var allt detta mycket romantiskt, men på samma gång alltför tragiskt!

Vid hvarje ord, Esther sade, kändes det som om mitt hjerta varit hennes nåldyna och som om hon i densamma oupphörligt stuckit in nålar. Då jag slutligen helt tydligt hörde ljudet af en kyss, inbillade jag mig fullt och fast, att hjertat krympte ihop som en hvetebulle under höga sädespris och att det likt förlåten i templet remnade i två stycken.

Öfverväldigad af smärta och harm kastade jag mig med ett ångestskri till marken. Nu började jag rulla mig fram och tillbaka på den mjuka gräsmattan. Hvarför

Digitized by Google

jag gjorde detta, kan jag nu inte med bestämdhet erinra mig, men endera måtte jag funnit en viss lindring i detta rullande eller också ansett det såsom en lämplig och effektfull yttring af den högsta förtviflan.

Imellertid brast nu med ens den konstlade slöja, hvarmed åtrån att i förtid spela man omtöcknat mitt unga sinne, och gossen, barnet, tog ånyo ut sin fulla rätt. Klara tårar strömmade ned öfver mina kinder »och jag grät, som man gråter i ungdomens år».

Esther och Georg hade skyndsamt kommit ut ur grottan; min bror ruskade mig i axeln och frågade, hvad som kom åt mig.

— Bort du, trolösa qvinna! — ropade jag åt Esther, som lutat sig öfver mig, och stötte henne kraftigt undan. — Usch, aldrig kunde jag tro, att Esther var så der otäckt elak! — fortsatte jag högljudt snyftande under det jag steg upp.

Men Esther bara skrattade; ja, jag hade aldrig tillförne hört henne skratta så hjertligt och ihållande som nu. Detta retade mig.

— Infernaliska dämon! — snöflade jag derför helt tragiskt och snöt mig i den tårdränkta näsduken. — Tror du, — fortsatte jag hviskande efter den häftiga gråten, — tror du, att Georg älskar dig lika obeskrifligt som jag? Nehej, det är allt täft, det! Du må gerna få veta sanningen, ehuru jag inte tänkt att tala om det för dig. Men i går afton låg Georg och läste först i en tidning och sedan snarkade han som en full skjutsbonde. Men jag, den försmådde, den petade, gudbevar's, talade hela qvällen endast om dig och skulle också drömt om Esther, bara jag hade kunnat somna i tid.

— Albert, — sade nu Georg allvarligt, men mildt och nästan faderligt, — då du blir äldre skall du nog

Digitized by Google

lära dig inse, att man inte gerna i tid och otid för sina heligaste känslor till torgs. Du får förlåta mig, — fortsatte han leende och med en öm blick på Esther, — om jag med afseende på Esther begagnat mig af de företräden, hennes genkärlek och min ålder skänka mig.

— Men, käre Georg, du kan sjelf bäst tänka dig, huru det skulle känts, om jag tagit Esther från dig, — genmälde jag barnsligt, men betydligt lugnare, och torkade tårarne ur ögonen.

— Ja, nog hade det förefallit mig icke så litet underligt, — återtog han småleende.

Huru Georg än vidare talade med mig, kommer jag icke nu längre ihåg, men jag var imellertid något så när lugn, då jag derefter följde dem upp till stora bygnaden.

Likgiltig som jag var för allt, som vidare tilldrog sig under dagens lopp, står endast för mitt minne, att Georg och brukspatronen på eftermiddagen foro in till staden för att hemta ut vår mor till trolofningen, som redan skulle firas påföljande söndag.

Då Esther hade viftat sitt sista farväl efter de bortfarande, vände hon sig till mig, som mulen stod vid hennes sida.

— Snälle Albert, — sade hon vekt och räckte mig handen, hvilken jag skygt fattade, — vi äro ju fortfarande vänner, såsom vi alltid varit?

— Ja, men på det enda vilkoret, att jag får en kyss, — stammade jag undvikande.

— Det skall du visst få, lilla svåger! — svarade hon glädtigt och omfamnade och kysste mig sjelf helt ogeneradt.

Digitized by Google

För min hågkomst sväfvar det alldeles som om jag derpå hade haft böner om ännu en kyss på läpparne, men hvad som än i dag står med lifliga drag ristadt för mitt minne är, att jag i detsamma fattades bakifrån af ett par armar och att jag nästan drogs omkull. Det var Signe, den yrhättan, som skrattande förklarade, att hon också hade rättighet att kyssa sin nye slägtinge...

Då jag nu nedskrifver de ofvan skildrade barndomsminnena ha trenne år förflutit, sedan de deri tecknade händelserna timade. Den blå sammetsmössan, som en gång skänkte mig så mycken glädje, hänger nu utnött och solkig på en spik i garderoben. I stället bär jag den hvita studentmössan, som gör mig ännu lyckligare, men på långt när inte så öfverdådigt stolt. Jag har lärt mig röka, och mår icke illa ens efter halfva dussinet cigarrer om dagen. Näppeligen torde någon brun ko längre hos mig kunna injaga fasa. Äfvenså har jag alldeles lagt bort att skrifva vers, men håller dock på med ett litet, långt ifrån högtrafvande, men anspråkslöst poem. Det är verserna till tärnorna på Esthers och Georgs bröllop, som skall stå en af de närmaste dagarne. Föreliggande små erinringar äro afsedde att tillställas Esther på hennes bröllopsdag. Säkert skall hon i likhet med mig skratta rätt hjertligt åt alltsammans.

Nu har jag endast att tillägga, att Signe, som vuxit upp och är ovanligt söt samt ej på långt när

Digitized by Google

så odygdig som förr, skall bli min tärna. Tänk, om detta skulle vara ett förebud till, att kanske hon en gång kommer att ersätta mig för mina, genom hennes systers förvållande, så snöpligt — »ramlade illuisoner»!

Digitized by Google

Obarmhertig kritik.

— Det var fasligt, min kära Sofi, hvad du dunkar på pianot!

— Du uttrycker dig alltid så prosaiskt.

— Åh, då skulle du höra, hvad pigorna säga. De tycka, att det låter som när åskan går; det är bestämdt derför, som mjölken surnar här i huset midt i vintern

Digitized by Google

Modets tyranni.

I fullkomlighetens dagar
gick far Adam med sin fru
kring i paradisets hagar,
liksom djuren gå ännu.
Sans culottes, han för sin gumma
fick ha byxorna i fred,
och om någon gång han brumma'
toffeln aldrig än kom med.

Men hur annorlunda sedan
Edens portar för dem slöts.
Eva insåg *allt* och redan
första krinolinen knöts.
Adam fruns exempel följde,
slog sig strax på skrädderi,
snart en frack hans korpus höljde,
framtill knäpt af modesti.

Och se'n dess har menskligheten
år från år — en vacker tid! —
för att dölja nakenheten
ej haft minsta ro och frid:
löf och hudar, ull och linne,
sammet, silke, hermelin,
stål och guld, ja, allt vi finne
användt i den industrin.

Digitized by Google

Modet blifven herskarinna
har oss sagt: »som du är klädd,
så ock skall du nogsamt finna
att du af enhvar blir hädd.» —
Lik den forne filosofen
couche tout nu — i tunna du!
glömd är Alexanderstrofen,
»tunnklädd narr», det heter nu.

På en bal det nog kan hända,
mer än halft om halft ändå,
man med »liljorna» törs blända,
men då är *det* comme il faut.
Skulle modet dock bestämma
byxor för enhvar dansös,
hennes barm i brynja klämma,
blef man genast — rigorös.

Menskans anlete ej mera
strålar klart för öppen dag,
utan mask ej exponera
vågar man ett enda drag.
Underligt att barn till verlden
komma utan chemisett,
fast man dock till »sista färden»
svepes efter modet nätt.

I fullkomlighetens dagar
någon modjournal ej fans,
demitermer ej till magar,
ej turnyrer såsom svans — — —
Oförtäckt jag om den saken
törs ej sjunga mera här:
sanningen ej längre naken
sig nu presentera plär.

H. M—n.

Digitized by Google

Kreatursmarknad.

Silhuetter af Ernst Ljungh.

1.

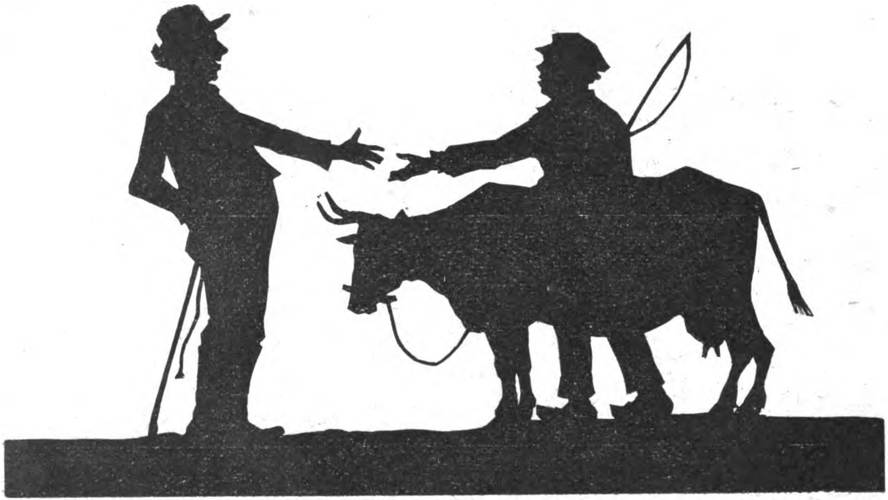

Digitized by Google

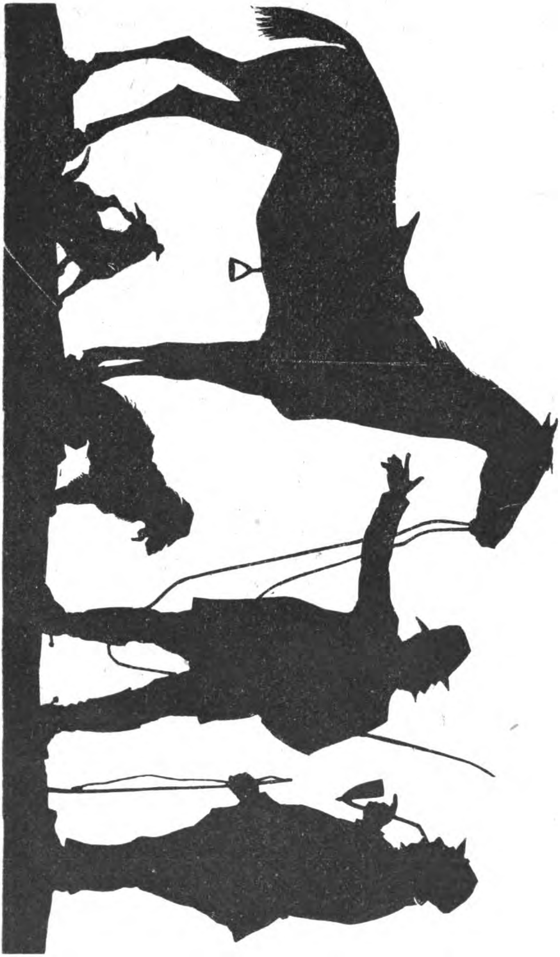

2.

Digitized by Google

3.

Digitized by Google

Två ljusa hufvuden.

Min bror och jag, vi uti skolan gingo;
han blef student, men det blef icke jag.
Då hvar sitt råd vi af vår pappa fingo,
det lydde ungefär så här, en dag:
»dig Klas» — det var min bror — han vänligt sade,
»ditt *ljusa hufvud* kan lätt hjelpa opp,
men du» — det var till mig — »tag dig en spade
och lär dig arbeta, din lata kropp!»
Så skildes vi och bror min for till Lund,
men jag högg tag i spaden strax på stund.

Och efter tio år han blef magister,
sitt *ljusa hufvud* det han tacka kan;
i skulder sitter han, som i ett klister,
och har jemt ljuspengar som tjensteman.
Men jag — jag köpte mig båd' kor och qvigor,
har egen stuga och en gumma se'n
och hästar, drängar, får och lata pigor
och liten pilt, som ropar pappa re'n.
Men, ack, gudnås! min skalle den är bar —
månn'tro hvem nu, som *ljusast hufvud* har?

—*ck.*

Digitized by Google

Konstkännare.

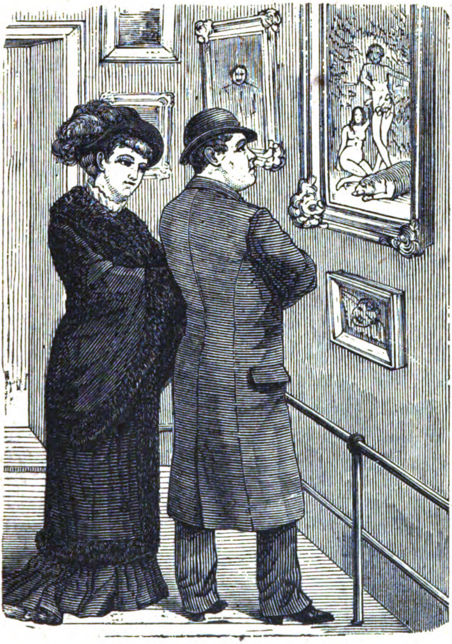

Frun. Hur kommer det sig att artisterna företrädesvis måla sina figurer nakna?

Mannen. För prisets skull, kära du! De skulle bli mycket dyrare, om de hade kläder på sig.

Digitized by Google

”På dekis”.

Stockholmsbild

af

Julius.

På »dekis» är ett uttyck, som man i Stockholm rätt ofta får höra...

Det har också sina skäl.

Hufvudstadens många frestelser bringa oftare än landsortens små förströelser de lättsinnige »på dekis», hoc est: ner för utförsbacken.

Der samla sig från alla väderstreck dessa på lifvets stormiga ocean skeppsbrutne... alla dessa »misslyckade intelligenser», som på ett eller annat sätt förspilt sin lefnadslycka.

I den stora staden tro de sig kunna lättare än på något annat ställe tillkämpa sig den dagliga existensen eller ock dölja de sig i gränderнas mörker, i utkanternas ruckel.

Kanske är det ännu mera storstadslifvets buller och brådska, som dessa samhällslifvets parias älska: en återspegling af deras förflutna lif. De vilja stundeligen hafva för ögonen huru andra gå väl klädda, äta läckra rätter och ha fullt upp af nöjen och förströelser, under det de sjelfva samtidigt både svälta och frysa och, icke sällan, som vilddjar jagas eller efterspanas af ordningens upprätthållare.

Digitized by Google

Männen »på dekis» knyta snart förbindelser med hvarandra, rådslå om huru de på lättaste sättet kunna få stundens behof fylda; de uppgöra planer för att antingen väcka medömkan eller genom knep tillskansa sig hvad de genom arbete ej vilja förvärfva. Deras uppfinningsförmåga är stor: verkligt genialiska idéer komma ofta till stånd; mångas i ungdomen inhemtade humaniora användas på detta område med mycken fördel.

En »dekis»-herre tänker jag mig alltid tunt och illa klädd: i f. d. vänners aflagda, vanligen för stora rockar, blankslitna, isynnerhet kring fickorna; nerikring trasiga byxor; miserabla skodon, icke sällan utan sulor och klackar; hög cylinderhatt, flottig och glänsande; smutsig skjortkrage, ofta utan linne; pince-nez eller glasögon på näsan. När »dekis»-herrn röker cigarr, så är det hittade stumpar.

Och, märkvärdigt att omtala, han lyckas vanligen flera gånger finna personer, hvilka, ehuru utan framgång, försöka att sätta honom på fötter, som man säger.

* * *

X. hade varit akademisk medborgare, men befattade sig ej vidare med några studier; han lefde, så länge det gick, på vigilans — huru han sedan uppehöll sig, det vete endast vår Herre, som föder sparfvarne under himmelen... Han var icke spelare, efter som han aldrig hade mynt; icke supare, af samma skäl, — han var endast lättjefull och cynisk.

Mindre penningsummor och fynd i garderoben tilldelades honom ofta, och några särskilda gånger anskaffades åt honom lätt skötta sysselsättningar, dervid han dock, efter några dagar, gjorde sig omöjlig.

Digitized by Google

Ögonblickets hunger böjde honom ödmjuk, men morgondagens omsorger trotsade han.

En gång gjorde hans f. d. kamrater och bekanta en »generalskramling»: skaffade honom plats i en landsortsstad, utrustade och skickade af honom, med högtidligt löfte från hans sida, att nu skulle »ett nytt lif börjas».

Några veckor derefter promenerade han återigen in genom Stockholms norra tullport, nu mera usel än förut; han hade i tjugo graders kyla marscherat landsvägen framåt, mer än sextio mil, för att åter hinna sitt Eldorado: hufvudstaden.

Nu har han hamnat på någon af våra arbetsinrättningar.

* * *

En annan »bild ur verkligheten»!

Det var på eftersommaren, i början af September. Jag hade följt en god vän till nya stadsdelen på Ladugårdslandet, men stannade i Humlegården för att der invänta hans återkomst. Jag slog mig ned på ett säte... Rundt omkring mig sorlade skaror af väl klädda barn (för att ej säga »lejon» och »lejoninnor» inom societeten en miniature).

Rangskilnad gjorde sig gällande äfven här: de, som ej buro jackor och klädningar efter senaste modejournalen, bildade en ring för sig. Några småttingar af sistnämda sorten, somliga modfälda, andra hånande, kröpo bakom de stora lindarne för att derifrån njuta af de s. k. bättre barnens lekar.

Digitized by Google

Förbi mig skyndade åt olika håll folk af alla klasser: affärsmän, militärer, snobbar och dagdrifvare, damer af alla qvalitéer, eleganter och trasvargar, artillerister och pigor arm i arm, arbetare, som med vedbördan på ryggen dock hade en tanke för »de sina» i det usla »logiet».

Hvilket virrvarr! Somliga rusiga och skrålande, andra utröttade och pustande. Spårvagnsklockorna pinglade, gruskärrorna rasslade och hyrkuskdrängarnes piskor smälde.

Skuggorna föllo på; gaslyktorna började redan blixtra och de flinka lykttändarnes små bloss sväfvade här och der, från den ena trottoaren till den andra ... I vester färgades horisonten allt rödare, under det att öfver mitt hufvud tusenden små stjernor glimmade fram på det klara himlahvalfvet.

Jag väcktes ur mina tysta observationer af en röst, som tilltalade mig:

— Skulle herrn vilja köpa de här skjortknapparne af mig?

Bredvid mig på sätet hade en ruskigt klädd mansperson slagit sig ner. Han framräckte en papperslapp, hvarpå voro fästade några glittrande messingsknappar.

— Herrn får allihop för femtio öre.

— Nej, jag tackar!

— Åhjo, köp dem ändå! ... Jag har inte förtärt en matbit sedan i går ... Tag dem för tjugofem öre!

— Behåll era knappar! Här har ni likväl tjugofem öre, —, svarade jag och gaf honom en silfverslant.

— Tackar! Men kanske herrn skulle vilja låna mig en till? Tjugofem öre räcka icke långt i Stockholm.

Förargad reste jag mig upp och gick framåt gången, följd en bit af den efterhängsne.

Det var en temligen ung karl, tydligen en »på dekis». Hans drägt var sliten och passade hvarken för honom

Digitized by Google

eller efter årstiden... Hans händer voro ej en arbetares, ehuru smutsiga...

Jag såg min vän komma, hvarför jag gick honom till mötes. Jag berättade, hvad som händt mig, och visade på mannen, som nu vek af in i en sidoallé.

— Var det den der? — frågade min vän.

— Just den, ja.

— Kors, kände du inte igen honom? Han var nyss hemma hos mig och begärde ett par gamla stöflar, men jag hade inga. Jag gaf honom i stället en krona. Det var han, som uppehöll mig, eljes hade jag nog förr varit tillbaka. Kände du inte igen honom?

— Nej, hvem är han då?

— Det är vår gamle lyceikamrat L., f. d. bankkassören och, hvad jag särskildt kommer ihåg, dina damers ständige kavaljer, den sommaren ni bodde på Lidingön.

— Ja, du har rätt... nu känner jag igen honom!... Det var märkvärdigt... så förfallen... Det är inte mer än fyra år sedan vi bodde der ute.

— Han har också förstått att väl använda sin tid. På »dekis» har han nu varit här i snart två år och dessförinnan hunnit besöka halfva Europa och Amerika. Det der galanta äfventyret, han hade med din unga slägting...

— Ack ja... tala inte om det! Det gjorde mig stora förtreter och min hustru många sorger. Han öfvergaf Amelie och hennes barn redan i Brüssel. Barnet dog der och hon — hon återkom döende till Stockholm... till oss!...

— Ja, jag känner till det der. Jag fick också vara med på ett hörn. Mig kostade han en tusenlapp! Jag och några till löste in de der falsarierna i banken, strax

Digitized by Google

före hans afresa. Eljes hade hvarken han eller din slägting kommit till Brüssel. Han hade blifvit häktad.

— Ja, så godt hade det varit!

— Men han inbillade oss, att de voro gifta. Och derför hjelpte vi honom.

— En sådan skurk!

— En modern Mefisto var han! För få år sedan: chevalier sans peur et sans reproche!... Åtminstone tyckte damerna så den tiden... Han var själen i alla deras lustbarheter. Ingen båtfärd, ingen skridskoåkning, ingen illumination, ingen bal kunde gå för sig, om ej kassören — ja, »kamrern» titulerades han — var med. Han förvred hufvudet på både flickorna och fruarna. Till och med gummornas favorit var han!

— Du har rätt! Du har rätt! Tusan till festkarl!

Under upprepandet af dessa minnen hade vi hunnit in till »Andalusiskan» vid Gustaf Adolfs torg och der, under tömmandet af några glas punsch, glömdes snart både kassören L. och alla andra »dekisar».

* * *

Några månader senare, det var just veckan emellan jul och nyår, satt jag en förmiddag framför mitt skrifbord vid fönstret, reviderande en mängd handlingar, då min lilla hustru kom in i mitt arbetsrum. Ett ögonblick sysslade hon med ordnandet af mina böcker, utan att säga ett ord. Som jag var i arbetstagen tänkte jag ej vidare derpå, förrän hon rakt af blef stillastående framför mig, stirrande på mig. Öfverraskad lade jag bort pennan och frågade henne:

Digitized by Google

— Hvad är det, som förvånar dig, Hilma? Du ser så betryckt ut.

— Ack, Gustaf!

Dervid föll hon mig om halsen och började djupt snyfta.

— Min Gud! Hvad är det? Hvad har händt?

Och hon satte sig i mitt knä, lutande sig intill mig.

— Ingenting! Ingenting!

— Något är det väl ändå?

— Tror du på en Nemesis? — frågade hon leende trots sina tårar.

— En Nemesis? Du skämtar väl, eller hvad menar du med detta?... Vill du veta hvad jag tror om själavandringen?

Jag började frukta, att min hustru under natten varit plågad af några hallucinationer.

— Du får kalla det hur du vill... Tror du, att det fins någon vedergällning till här i lifvet, liksom efter döden?

— Efter döden... hm!... Vet inte! Här i lifvet... hm!... samvetet t. ex.... Det är en sträng domare, det. Men hvad är meningen med dessa frågor, Hilma?

— Jo, det skall jag säga dig. Det har nyss händt mig något så märkvärdigt... Jag är rigtigt uppskakad vid tanken derpå.

— Men, min lilla gumma, hvad är det då? Du drömmer bara. Här har ju inte varit en katt en gång!

— Åhjo, här har allt varit något långt värre. Tänk dig, Gustaf, jag satt för en stund sedan i förmaket, läsande några gamla bref...

— Amelies, kan jag förstå?

— Du gissar rätt. Det var hennes bref. Då kommer Karin in till mig och säger, att i tamburen är en herre, som vill tala vid mig.

Digitized by Google

— Vid dig?

— Ja. Jag gick ut och... tänk dig min förvåning!... jag kände strax igen honom, trots hans dåliga klädsel och hans förfallna utseende...

— Hvem var det då?

— Jo, det var L., Amelies förförare.

— Den skurken! — utbrast jag och reste mig häftigt. — Hvad ville han dig? Hur vågade han?...

— Jag tror inte, han kände igen mig; men jag misstog mig inte.

— Tigde han?

— Inte för sin egen del. Han hade en lista för en fattig familj; han bad mig teckna ett litet bidrag.

— En sådan bedragare! Den fattiga familjen var han sjelf! Nå, du skref naturtigtvis på listan... för Amelies skull?

— Ja, det gjorde jag. Men min gåfva var så ringa. Jag hade endast två kronor.

— En sådan skojare! Jag skall genast anmäla honom i polisen.

— Nej, det skall du inte göra, Gustaf. Jag bad honom komma tillbaka i morgon. Jag tänkte först få tala med dig om honom. Du har ju så mycket kläder, som du inte begagnar... han såg så utfattig ut.

— Jo, det fattas bara det! Men var lugn, han kommer inte igen.

Jag var till den grad uppbragt på min beskedliga hustru, att jag nästan höll på att glömma mig. Jag erinrade mig nu, att jag ej omtalat för henne mitt föregående möte med denne L.... Han hade ju duperat *mig* och då var det helt naturligt att äfven *hon* skulle bli narrad. Jag berättade för min hustru om sammanträffandet i Humlegården m. m. Men »för hennes

Digitized by Google

Amelie, för hennes Amelie» hade hon nu fått i sitt lilla hufvud, att L. återigen skulle uppklädas. Jag försökte bevisa, att »hennes Amelie» endast varit en kokett, som obarmhertigt lekt med åtskillige unge mäns hjertan ... att hon uppmuntrat dem, genom att mottaga presenter af dem, och sedan skrattat på deras bekostnad. Jag sade rent ut, att denne, nu förfallne, L. just varit hennes Nemesis. Ingenting hjelpte!

— Ja, jag tror det! Jag tror det! — tillstod min lilla hustru. — Men för Amelies skull ...

Med en kyss tillslöts min mun, som ämnade envist neka.

— Låtom oss göra ännu ett försök! Amelie förlät honom innan hon dog. Skulle vi då vara sämre?

Jag måste ge med mig. Vi satte oss båda till skrifbordet, hon, leende och belåten, som en liten lärka, drillande sin favoritmelodi, jag, butter och axlande mig, som en gammal berguf ...

Snart hade hon en lista uppgjord på hvad »herr kassören» möjligen skulle behöfva i toalettväg — det var med ett ord allt, hvad en menniska bör ha på sig för att vara väl klädd! — Hon hade till och med i slutet på listan skrifvit några siffror, som slutade med nollor, för att kontanter ej skulle fattas i portmonnäen, hvilken naturligtvis borde ligga späckad i byxfickan.

Högst missbelåten stirrade jag utåt gatan, då i samma ögonblick, på motsatta trottoaren, mannen i fråga passerade förbi våra fönster.

— Der går den lymmeln! — utropade jag.

— Ja, det är han! Får Karin springa efter honom? — frågade min hustru, i det hon sjelf sprang upp från stolen.

— Ett ord först, Hilma, — svarade jag, qvarhållande henne i handen. — Du nämde nyss om hans dåliga

Digitized by Google

kläder. Jag tycker, att de nu se rätt snygga ut, åtminstone är öfverrocken rigtigt präktig!

— Tänk, — svarade hon, sträckande sig fram i fönstret öfver bordet, — jag observerade ej, att han hade någon surtout då han var här.

I detsamma inkom vår husa med frukostbrickan.

— Befaller frun, att jag skall duka härinne?

— Ja, det kan Karin gerna göra, — svarade Hilma.

— Kan herrskapet tänka sig en sådan olycka, som nyss hände kommerserådets Lovis?

— Hvad var det då? — frågade jag.

— Åh, herre min Gud! — jemrade hon sig, — att det fins så elaka menniskor till här i verlden!

— Hur är det fatt då?

— Kommerserådets öfverrock har blifvit stulen i tamburen!

— Hans öfverrock, säger hon? Kors, för fan! — utropade jag, uppspringande.

— Ja, alldeles nyss, snälla, go'a grosshandlaren! Lovis var bara ner i brödboden. Hon hade glömt låsa tamburdörren, och vips var tjufven framme!

Min hustru stod förbluffad och med händerna hopslagna. Hon, liksom jag, anade rätta sammanhanget.

Pigan fortfor:

— Tänk, om den der karlen, som var här med fattiglistan till frun, vore tjufven!

En bedjande blick från min hustru band för tillfället min tunga. Suckande tyst, skyndade Hilma ut med tjenstflickan genom dörren...

* * *

Digitized by Google

På eftermiddagen, då jag kom från mitt kontor, mötte jag åter samma figur, nu betydligt enklare klädd än då jag senast såg honom.

Förvånad öfver att finna honom lös, ehuru polisen redan bort ha honom fast, bad jag min hustru om en förklaring häröfver. Hon tillstod då, att hon med portvaktens och tjenstflickornas hjelp lyckats återfinna rocken hos en pantlånare, som naturligtvis mot kontanter villigt utlemnade den.

— Det var för Amelies skull! — tillade hon, kyssande mig.

* * *

I dag läste jag i en morgontidning:

»*Ihjelfrusen.* I ett nybygge på Östermalmsgatan fans i går morgon en sämre klädd mansperson död. Han hade, antagligen för att värna sig mot nattens ovanliga köld, dolt sig under en hög hyfvelspån. I hans fickor påträffades ett prestbetyg, lydande å kassören Johan August L., född 1845, sist kyrkskrifven i Hedvig Eleenora församling. Något tecken till yttre våld, kunde ej å kroppen anträffas. Liket affördes till bårhuset.»

Digitized by Google

Ömma hjertan.

— Seså, nu står det i bladet, att de tänka skjuta Arabi pascha!

— Stackars enkor!

— Han lär bara ha *en* hustru.

— Så mycket beklagansvärdare är hon — då hon vet, att hennes man sitter i himmelriket tillsammans med så'na der houris...

Digitized by Google

En liten narrvisa.

Mel: »Jag heter Papageno, jag,» etc.

Att gera narr, en rigtig tok,
är svårare än spela klok;
ty narren oftast frågor har,
att tio vise ej ge svar.
Hvarthän vi blicka, hvart vi gå,
vi skola narrar träffa på.
Den, som för klokast skrikes ut,
är just den största narr'n till slut.

Hör älskarn, hur han suckar der!
Den stackars gossen är så kär,
han sjunger, knäpper på guitarr
och är komplett en kärleksnarr.
Han offrar lifvet, om hon vill,
och själen med — och litet till.
Men blir han gift, hvad händer se'n?
Jo, då blir snart han klok igen.

Från tiggarn till hans majestät;
goodtemplarn med sin nykterhet;
artisten med sitt svärmeri;
och den, som tror sig ett geni;
en läsare till öfverdrift;
en karl, som aldrig vill bli gift; —
jag tror, jag ej så orätt har:
de äro narrar litet hvar.

Digitized by Google

En girigbuk, som samlar blott;
och en gourmand, som vill må godt;
en slösare, som offrar gull;
en ordensvurm med sitt lull lull;
en man, som under toffeln står;
en älskare med gråa hår; —
hvad äro dessa hedersmän?
Jo, narrars narr hvarenda en!

Jag kunde nämna många fler
narraktigheter, som man ser.
Sjelf lurar menskligheten jag,
som jemt för narrverk varit svag.
Min visa var ej vis — än se'n?
Det ligger sanning uti den.
Och, om den föreföll bisarr,
hvad kan man fordra af en narr!?

Malle.

Digitized by Google

En som tänker på framtiden.

— Go'a herr patron, ge mej en slant!
— Unga karl'n gå och tigga!
— Ja, si, när jag blir gammal, så orkar jag kanske inte.

Digitized by Google

Apollos kockar.

Intermède

af

Soto Minor.

Det berättas, om Béranger, att han en gång under ett samtal med en vän sagt sig kunna i sin diktning undvara troper och figurer i allmänhet — att han kallade solen sol, månen måne, hafvet haf, o. s. v. Sant är det nog också, att den glade chansonnier'n mer än de fleste andre skriftställare haft för ögonen det för realismens bekännare höga budordet: *att nämna allt vid dess rätta namn;* men den enkle frasfrie skalden syndade imellertid, äfven han, i detta afseende, och ingenting kunde väl vara naturligare. Ty i hvarje språk äro ofta de mest alldagliga uttryck strängt taget bildlika talesätt, och ej torde det tarfvas exempel på behöfligheten, att ej säga oundgängligheten, af dessa senare för att kläda ens tankar i ord... Der ha vi strax ett exempel! Och i bunden stil — den af skalden vanligtvis nytjade — äro de af flera skäl mycket mera allmänt förekommande — i olika grad, beroende ej allenast på subjektivt tycke utan ock på tidens smakriktning.

Digitized by Google

Svårt är imellertid att hitta det *gyllene lagom*. Säkert är, att sällan märker man detta ens i benämningarne på vitterlekares alster.

Ett gammalt ordspråk säger: *kärt barn har många namn*. Och verspappornas med respektive sångmör sammanaflade alltid älskade foster äro ju välsignade med legio namn. Än väljas musikaliska uttryck: Toner, sånger, harposlag, knäppar på lyran, ackorder, brustna ljud från en ostämd lyra, qvitter o. s. v.; än måste naturalster, vanligtvis ur växtriket, låna ut sina ärliga namn: Blommor och blad, vinter-, vår-, sommar- och höstblommor, rankor och rosor, orchidéer, vallmoknoppar, penséer — ja, gudarne vete, om ej poeterne vilja lura i folk till och med klöfver och timotej. (Exempel finnas: *Klöfverblad* är titeln på en nyss utkommen dansk bok, och på en engelsk antologis titelblad läses: *Rose, thistle and shamrock.*) Än drager man till med vindspel, flygsand, diamanter i stenkol, med mera.

Nåja! Flera af dessa benämningar äro helt visst särdeles passande. De tyda på vissa eteriska egenskaper, ljufva för öga, öra och nasus. Luktförnimmelser stöta dock något på det materiela. Fi donc!

Fastän jag ej ännu sett — för så vidt jag kan erinra mig — namnet på någon maträtt skylta som titel på ett dikthäfte, har man dock stora skäl att antaga, att ditåt lutar det redan. *Kiellman-Göransson* jemförde ju redan på 1850-talet flera svenska diktalster med olika vinsorter.

Vi lefva ju i ett materialistiskt tidehvarf, åtminstone enligt sig så kallande idealisters påståenden. Ljunggren, Wirsén, Nyblom jemte den store d:r Gödecke på sladden, sjunga ju härom sin evinnerliga visa — och den der icke tror han skall varda fördömd. — Ja, ehuru jag

Digitized by Google

visst inte kan inse, att det verkligen förhåller sig så som de säga, svär jag gerna på magistrarnes ord samt tror dessa store kritici och diktare. Jag bugar mig underdånigst för Virséns uppmaning i ett af hans vackraste stycken: »*O tron dock dikten!*» Men i och med detsamma jag villfar hans önskan, måste jag dock påpeka, att — så paradoxt det än månde låta — är sjelfvaste hr Virsén måhända just en af dem, som gifva poesien en viss materiel pondus, ja, rent ut sagdt en lekamlig näringsbetydelse, I ofvan antydda qväde säger han nemligen om dikten: »*hon går med aftonvard och mildt Guds fred!*» (»Yxskaft» fins ej utsatt i versen.) »*O tron dock dikten!*» utropar han några andedrag derefter. Ja à la bonheure!»

I betraktande af att poesien således är ett födoämne, och att följaktligen den ästetiska smaken har sitt säte i tungans papiller, samt med kännedom om matens betydelse för vår organism och om olika rätters näringsvärde, stimulerande förmåga, nytta, skada o. s. v. — låtom oss då för vårt välbefinnandes skull för både helsans och lynnets skull, se till hvad som nu för tiden bjudes på från svenska diktens vildmarker och åkerfält, kålgårdar och ladugårdar, charkuteri- och kryddbodar, bryggerier och vinkällare — samt huru maten stundom är på mer eller mindre köksvetenskapligt sätt tillagad!

Förutskickande anmärkningen, att jag ej är gastrolog, ej är synnerligen befaren på den villsamma stråt, öfver hvilken dioskurerna Brillat-Savarin och d:r Hagdahl stråla, samt är föga van att navigera efter sådana ledstjernor som Kajsa Varg, Cadier och Davidson, vill jag nämna, att jag tänker hvarken föreslå någon matordning ej heller upprätta någon menu, vore den ock afsedd för den tarfligaste hvardagsmiddag. Nej, jag vill blott och bart påpeka hvad nutidens svenska diktning har att bjuda

Digitized by Google

på i matväg, husmanskost så väl som läckerheter. Intetdera är att förakta. Val och omvexling står det ju hvar och en fritt att göra — allt beroende på smak, på kroppens behof och på magens tillstånd.

Dietrichsons ankomst till Upsala och stiftandet af sällskapet N. S. inledde en ny æra i svenska litteraturens historia, har det sagts — åtminstone har någon af sällskapets ledamöter minst sagdt häntydt härpå. Om detta ej egentligen är berättigadt, så hoppades allmänheten en tid något ditåt, ty i en så liflig och förårsfager alstring, som det nya sällskapet utvecklade, hade man nog skäl att skåda vackra vårtecken, och »sjöd det under blad och bark», var det vårlig saf, såsom *björk*lake o. d.

Den tid var längesedan förbi, då Göterne stälde till gästabud med lejonmärg, björnstek och sehrimnersfläsk, och då alla goda saker, fosforisterna hade att bjuda på, konstigt anrättades efter tyska kokböcker samt inhöljdes i näringsfattigt och oklart filosofiskt gelé. Sedan dess hade här uppträdt ej så få, som gett oss till lifs både bastanta och lätta rätter, både födande och uppiggande. Men något poetiskt förbund hade dock ej på länge funnits — nu hade det bildats, nu skulle det varda något tusan djefla!

Dietrichson hade efter alla konstteoretiska regler anlagt en liten mönsterfarm, der unge män skulle uppfostras i yrket, naturligtvis i både inre och yttre hushållsbestyr.

De första frukterna af denna landtbruks- och köksakademi visade sig i ett par, tre expositioner — *Isblomman, Sånger och berättelser af nio signaturer* samt *d:o af sju signaturer*. Dessa framtedde hufvudsakligast lättare anrättningar, dels au naturel, ehuru stundom garnerad med litet Böttigeriansk kruspersilja eller späckad med

Digitized by Google

(stora ord och) fett fläsk, dels inbakade i en hårdsmält pannkaksdeg à la Boström. Deras egna ingredienser voro ofta friska och goda samt serveringen prydlig, ja, elegant; men tillredningen förrådde för mycket af barnasmaken. Ja, det förstås, att i en viss period smakar både välling och ölsupa förträffligt, och stundom kan dylikt falla gammalt folk på läppen. Svenska akademien glömde till och med en gång sitt sockervatten för att med förtjusning smacka åt Björckska sångmöns spenvarma produkt, och oförfalskad var denna och njutes gerna i dag som i dag är.

Folk, som gladde sig åt de vackra debuterna, hoppades imellertid, att man i en snar framtid skulle spara något mera på sötsaker och på vemodigt sötsura tillsatser. Denna förhoppning skulle dock i viss mån komma på skam i följd af de flestas af de mera framstående förmågornas likartade smak och inbördes beundran; denna senare var t. ex. så stor, att då en kokte soppa på en *träpall*, slog denna välsmakande starka buljong åt skallen på åtskilliga och sitter qvar ännu.

De inom vitterheten mest framstående af sällskapets qvarlefvande medlemmar äro väl *Bäckström*, *Virsén* och *Snoilsky*. De båda först nämdas sångmör älska ännu att oftast gå i sin oskuldsfulla barndrägt: kolt och dregellapp, och — varande fullvuxna — likna de sålunda figurer på jamaikafesten i »Donna Juanita» — ehuru strängt sedesamma sådana, för all del! Och allt, hvad de prestera, måste ännu vara vemodsfagert och vemodsljuft och vemodsmildt o. s. v. (Den celebra »sorgen i rosenrödt» tyckes ej sällan blifvit en sorg i det rosenrasande.) Få de upp ur örtagården några friska rädisor, så säga de färgen var vemodsfager och smaken vemodsbitter, ha de någon kraftig köttbit att bjuda på, måste

Digitized by Google

den först läggas i vemodstårars saltlake; sitt snömos färga de med bärsaft för att få det vemodsljuft, då det ej skall vara oskuldsskärt, nota bene; Bäckströms rödvin är ofta så vemodigt, att det snörper ihop munnen, och för det vemodiga namnets skull har Virsén Lacrymæ Christi på nederlag. En gång har Virsén hält i perlande Sillery, men också skedde detta på en *petit souper* hos den lefnadsglade Henri quatre och dennes älskarinna, den sköna Gabrielle.

Om *Snoilsky* hade mäster Dietrich ej stora tankar till att börja med (se *nordisk tidskrift for literatur og kunst* sid. 88). Efter att hafva nyttjat något mycket Heine-syrlighet och Marseljäs-bornyr var dock Snoilsky den, som inom kort kunde med berättigad sjelftillit försäkra: »Persikor har jag och grekiska viner, eldig champagne har jag med om du vill!» Och från hans öppna taffelrund doftade ung vildfogelstek. Hans »unga vin» har nu klarnat, hans sydfrukter fått fullmognadens milda bouquet och läskande sötma, rätter af skogens högdjur tillfredsställa den kinkigaste gourmand, och stekta sparfvar flyga i munnen på hans gäster.

Slår man sig ned på hotell *Viktor Rydberg*, vet man sig alltid få mat och dryck, som är delikat: det äkta Suttungsmjödet ingår otvifvelaktigt i den Valhallabrygd, som der iskänkes, och Cyperdrufvans blod glöder i sirad kristallpokal; kraftig spartansk svartsoppa fins ständigt på matsedeln, och gudarne vete om ej bland allt det goda som vankas äfven fins nektar och ambrosia — fast man ej alltid förstår sig på det. Man torde nemligen tryggt kunna påstå, att det fordras en ganska högt uppdrifven kulinarisk bildning för att kunna fullt uppskatta och njuta af allt hvad denne värd trakterar med.

Digitized by Google

För dem, som bättre förstå sig på fläsk och potäter än på gåslefverpastej och tryffel, rekommenderas *Bååths* kök. På förhand dock en liten anmärkning mot serveringen! Dagligt bruk af fat och tallrikar af porslin — Sèvres kommer ej i fråga! — men vanligt svenskt porslin (låt vara utskotts-) behöfver väl ej vara bevis på utländsk flärd eller veklighet? Det är litet svårt att förstå, hvarför Bååths sunda rätter skola serveras i oglaseradt lergods eller simpla träbunkar. Dock, kraftig och god är maten, ehuru något enformig: surlimpa, bastant gröt (ej alltid klimpfri), ärter och fläsk, fläskpannkaka, m. m. dylikt. Men man skall ha »krafter till att tåla de'!» Man blir alltför däst af sådan daglig diet, och den friskaste fysik kan få magsyra för mindre. Hvarför totalt försmå pikanta kryddor? Förståndigt använda underlätta sådana matsmältningen.

Förakt för kryddor finner man äfven vid *Hedbergs* enkla, men borgerligt hedersamma bord, der det alltid är gästfritt och flärdfritt. Ack, om blott der omvexlades oftare med pepparrotsköttet och filbunkarne! Och det på beställning gjorda färskölet se'n! Men, det förstås, vill man hafva gammalt svensköl, så kan sådant fås hos bisp *Strömberg;* s. k. bragdrika minnen ge väl åt detta ibland temligen hög bornyr, men malt fins der, och humlebitter saknas ej heller. Och för resten kan man ju lätt få ett godt glas kungsholmsöl från *Oskar Fredriks* bryggeri.

Har man behof af något uppfriskande och läskande till omvexling med den bastanta maten eller med finfina läckerheter, stige man på hos *Victor Emanuel Öman.* Med krusbär och jordgubbar, vuxna i Virséns och Bäckströms trädgårdar, eller med Snoilskys sydfrukter vilja ej hans bär och äpplen täfla. Men hans lingon hafva

Digitized by Google

mognat i susande furuskog, smultronen på odlarens svedjeland, hallonen vid landtmannens åkerren, och äpplena hafva fått sin friskhet och färg i täppan vid torparens stuguknut. Hjortron och åkerbär finnas hos »*Staffan*» *Vidmark,* som någon gång bjuder på andra norrländska läckerheter, såsom amper renost, m. m. Äfven *Qvanten* har förråd af saftiga frukter från skogen och mon; ibland kommer han väl med finsk dagakarlskost:

> — — — — — — — — — — »kring stäfvan med kalja
> stycken af hålkaksbröd och i koppar potäter och mujkor;»

men också bryter han »det mjukaste bröd från spettet» — och *spettet* sticker han gerna under näsan på en viss granne i öster. Konstantiavin har han ännu qvar från sin resa till Kap. — Och tycker man om gaffelbitar, så kan man få smakliga sådana hos *Gellerstedt.* De äro goda och utan onödigt krimskrams. Men ofta förefaller det som om värden, i likhet med matgummor ex professo, »ginge med håfven» och både om ursäkt för att han ej har annat att bjuda på.

Glada studentsexor, nachspiel och restaureringsfrukostar — sådant var förr i verlden *Vennerbergs* specialitet. Hvem har ej gerna besökt de der tillställningarne bland sprittande ungdom, vid sång och glam? På senare tider har Vennerberg bjudit hufvudsakligast på kompotter af något ankomna italienska frukter och på sydländskt vin, som han illa buteljerat och som derför smakar skäligen fadt.

Efter att hafva för amatörer annonserat *Tammelins* »fattiga riddare», *Hallbäcks* ölost, fröken *Kræmers* slarfsylta och *Kullbergs* agentur för Tassos, Ariostos och Petrarcas konfektyrer, vill jag fästa uppmärksamheten på

Digitized by Google

Strindbergs skarpa pressgurkor, på hans absint, hans salta bitar och hans märgpudding med brinnande sås. Ibland förefaller det imellertid som om den brinnande såsen ej vore äkta, utan rönt något inflytande af spritförädlingen i det Nya riket.

Jag hade så när glömt *Nyblomska* källaren! Ja!... hm! För två à tre decennier sedan artade den sig att blifva ett lefnadsfriskt Eklundshof — nu har den mest tycke af ett Kastenhof, alias Lungmosen. Dessutom har Nyblom jemte Virsén till yrke att i Posttidningen försöka servera vitterlekare (rammel-) buljong — kokt på »kött af mitt kött», säger Svenska Akademien. Hr Nyblom gör klimparne i buljongen — »ty klimpar ska' de' vara», säger han.

Vill man hafva en gemytlig och treflig eftermiddagsstund, må man ej gå *Leas* dörr förbi. Den fryntliga värdinnan tager gerna mot besök; den blanka kaffekannan står ångande på bordet, småbröd och skorpor finnas att doppa, och vill du, så häller hon med ett spetsigt men dock godmodigt skämt i åt dig en liten konjak eller likör; kring hennes brasa församlas man, steker äpplen och knäcker nötter. Man kan knappast hafva hemtrefligare afton.

Och till sist, mina vänner! Önsken I efter allt detta ett glädjebringande, ärligt och godt glas svensk punsch — ja, då vågar jag inbjuda er till *Nisse*, som knackar i bålen, höjer bräddade bägaren och helsar er alla: Hjertligt välkomna! Skål!

Digitized by Google

De fyra färgerna.

Impromptu vid spelbordet.

All spådom afskyr jag bestämdt
och lägger deri ej min näsa,
men i en kortlek blott på skämt
jag kan min lefnadssaga läsa.

Som liten pojk' i snöbollskrig
jag likna' närmast mitraljösen:
kring rektorns knut jag sprang så vig

och »*ruter ut!*» så var min lösen.

Digitized by Google

Jag växte opp, blef kavaljer,
tog flickorna med smak om lifvet.
Hvad kunde jag väl önska mer:

jag satt der säll med *hjertervifvet!*

Digitized by Google

Men att jag gyllne bojan bröt,
det svär jag nästan ständigt öfver.
En gammal ungkarl är ett nöt

och går som sådana i *klöfver*.

Digitized by Google

Det sista kort, jag har på hand,
jag spelar ut så nöjd och glader.
Jag myllas ner i grus och sand

och witzar lycklig: »trumf i *spader!*»

John Tbg.

Digitized by Google

"Morgonstund har guld i mun."

En sannfärdig historia

berättad af

SAXON.

Landtbrukaren Pettersson, den hederlige, välmående mannen, satt en sommarafton i trädgården med sin äkta hälft, för hvilken han högt föreläste ett stycke lefnadsfilosofi. Stycket hette »Morgonstund har guld i mun», och Pettersson vardt snart så genomträngd af ämnet, att hans ton klang fullt så allvarlig som när han på söndagsförmiddagen för hela familjen läste upp predikan.

Frun, som andäktigt knäppt ihop händerna, tycktes också vara intresserad. Ibland, när Pettersson kom till något ställe, som rigtigt slog an på honom, såg han öfver till henne, då han tydligt märkte, att hon gaf honom en bifallande nick.

I sin ifver varsnade dock icke Pettersson, att frun sof och derunder då och då nickade till.

När Pettersson kom till slutet, som var kursiveradt, höjde han ytterligare rösten. I detsamma vaknade frun. Hon bar sig imellertid så skickligt åt, att Pettersson icke förstod, att hon tagit sig en liten slumrare.

Digitized by Google

— Ja, min gumma lilla, — sade Pettersson, — det är allt rasande rätt, det här. Jag har nog icke förslösat så litet tid med att ligga till kl. 8 på morgnarne. Det måste bli annat af.

— Åh, du är för gammal, — svarade frun. — Och för öfrigt, du behöfver nog sofva litet om morgnarne. Du arbetar så strängt om dagarne.

Petterssons frodiga anlete och väldiga mage, som syntes dubbelt större än han var, derför att Pettersson icke mätte mer än knappa fem fot i längd, vitnade just icke mot frun.

— Åh, jag är stark som en björn. Dessutom skall, som det står här i boken, den friska luften göra mig godt.

Frun gjorde flere invändningar. Hon hade nämligen sjelf den lilla vanan att sofva länge om morgnarne och tänkte, att Pettersson en vacker dag skulle fordra, att äfven hon ginge från sina vanor.

Pettersson stod imellertid på sig, och slutet blef att ett väckareur ställdes på nattduksbordet i hans »enskilda rum», en gafvelkammare två trappor upp.

Pettersson insomnade, sof godt hela natten och låg just och drömde om, att han höll tal för en samling unge män om huru nödvändigt och nyttigt det är att stiga upp tidigt, då han plötsligt väcktes af ett ohyggligt väsen. I första häpenheten trodde han, att huset höll på att ramla omkull, hvilket kom honom att rusa upp ur sängen med en fart, som säkert var tio gånger större än den han under tretio års tid haft vid något dylikt tillfälle.

— Väckaruret, — sade han med en ton, som hade han i stället åt sig sjelf sagt »dumbom!»

Han hade snart nog klädt sig. Skorna tog han imellertid i handen, gående i strumplästen utför trapporna. Han ville nämligen icke väcka någon af husets folk.

Digitized by Google

Nedkommen på förstugutrappan tog han på sig skorna. Detta hade dock, till följd af hans *corpus*, så stora svårigheter, att han flere gånger var färdig att gå upp i byggningen för att, som vanligt, få en piga till hjelp vid denna handling. Slutligen lyckades han dock, och den belåtenhet, han deröfver kände, uppvägde fullt ut den möda han gjort sig.

Han styrde stegen till en i närheten af gården liggande hage. Det var verkligen skönt der. Den lätta morgonvinden for genom asparnes och björkarnes kronor, hviskande så vackert; fåglarne drillade, under det de svingade högt uppe i skyn och daggperlorna glittrade i gräset. Allt det der hade Pettersson öga och öra för. I sitt stilla sinne förebrådde han sig också, att han så länge hade kunnat sofva bort dessa vackra morgnar. Han beslöt dock, att aldrig mera göra det, och i förtjusningen öfver detta beslut uppstämde han:

»Hvad det är skönt ändå
här i naturens ri . . . . . .»

Här afbröts han af ett doft rytande. Han vände sig om och fick se sin folkilskna tjur kommande i fyrsprång på ungefär ett tretiotal fots afstånd. Förskräckelsen nästan förlamade den stackars Pettersson, men lyckligtvis blott för ett ögonblick, hvarefter han tog »till bens», allt hvad tygen höllo. Kapplöpningen hade dock med all säkerhet varit fruktlös för Pettersson, om icke på kortare afstånd en gärdesgård hägrat för hans ögon. Tjuren var honom nästan hack i häl, då han nådde gärdesgården. Han störtade upp på den, men då han skulle hoppa ned från andra sidan — o ve! då hängde han fast. En gärdesgårdsstör hade trängt sig in i hans rymliga benkläder.

Digitized by Google

Nu hängde han der, halfdöd af ängslan och ansträngningar. Att han hade tjuren alldeles bakom sig, det hörde han. Tjuren stötte med hornen mot gärdesgården, så att denna skakade. I detsamma föll Pettersson ned på marken å andra sidan, alldeles oförmögen att röra sig — något som tjuren tycktes inse, ty sedan han en stund betraktat sitt offer, vände han om till de andra kreaturen, som fredligt betande å ett gärde åsett uppträdet.

Ändtligen vågade Pettersson resa sig. Försigtigt tittade han sig omkring — ingen menniska hade sett honom. — Nå, — tänkte han, — slapp jag oskadd ur den här farligheten, så kan jag väl med lugn gå och inspektera ladugården, der inga kreatur finnas.

Han gick mycket rigtigt dit. Under färden märkte han, att byxorna blifvit illa ramponerade. Intet kom dock derigenom i dagen, ty rocken var lyckligtvis ganska lång.

Pettersson stannade ett tag på tröskeln till ladugården. Mycket rigtigt, vallpojken hade släppt ut alla kreaturen. Imellertid gick Pettersson in. Knappt hade han dock tagit ett par steg på »flon», förrän han halkade och satte en eftertrycklig rofva.

Han gjorde ett grin af smärta, i det han reste sig för att dra af sig rocken, som befans ha mycket märkbara spår af beröringen med »flon».

Småsvärande och linkande begaf Pettersson sig ner till åkanten. Han ville der från rocken tvätta bort spåren af sitt missöde, hvilket gick mycket sakta, ty han fick i hvarje ögonblick lof att se efter, att ingen märkte honom. Han var rädd för att bli utskrattad, stackars Pettersson.

I sitt uppsåt lyckades han äfven, och efter verkställandet af tvättningen — som blef allt annat än väl gjord

Digitized by Google

— bredde Pettersson ut rocken i gräset till torkning. Sjelf lade han sig bredvid för att invänta den stund, då rocken åter kunde dragas på.

De reflektioner, han gjorde, voro just icke så vänliga, vis à vis den föregående dag af honom så berömde lefnadsfilosofen. — Hvad f-n skulle jag bry mig om det der pratet, i stället för att lyssna på min gumma, som i alla fall är en krona bland hustrur! — mumlade han.

Och så kom Jon Blund, slutande den så illa anfäktade mannen i sina mjuka armar.

Pettersson sof godt och snarkade ljudligt. Han drömde om, att han var ung och hade möte med en älskarinna, mot hvilken han visat sig litet otrogen. Plötsligt, tyckte han, drog hon upp en svafvelsyreflaska, kastande innehållet öfver honom. Dervid vaknade han och sprang upp mycket häftigt. Fru Pettersson, som, jemte ett par pigor, var ute och letade efter Pettersson, om hvars morgonäfventyr ingen hade någon aning, fick i detsamma se honom. Han märkte dock icke henne. »Svafvelsyra!» utbrast Pettersson, och hans röst vibrerade af förskräckelse. Sjelf snurrade han rundt omkring.

Fru Pettersson skyndade dit.

— Hvad i all verlden är det, gubben min? — frågade hon deltagande.

— Jag har fått en flaska svafvelsyra öfver mig, — svarade Pettersson, fortfarande yrvaken.

— Åh, det är inte möjligt, — invände frun och gick närmare. — Du har väl sofvit och drömt derom... Ah... frun afbröt sig sjelf, kiknande af skratt.

Pettersson såg på henne och följde riktningen af hennes blickar. Han förstod, hvarför det sved så etter rasande på hans kropp. Han hade legat i en myrstack!

Utan att säga ett ord, gjorde han helt om mot hemmet.

Digitized by Google

Frun tog rocken på armen och gick efter, trots alla sina försök, alldeles ur stånd att hålla sig för skratt, när hon såg sin äkta hälft, halta fram, under det att en försvarlig bit af skjortan tittade ut genom rispan å hans pantalonger.

Pettersson visade sig surmulen ett par dagar, men derefter blef allt godt och väl igen, och han steg icke vidare upp förr än klockan 8 på morgnarne.

Ville man imellertid någon gång se den beskedliga själen ursinnig, då behöfde man blott upprepa ordspråket: »Morgonstund har guld i mun».

Digitized by Google

Trassliga tåg.

— Är det här Upsalatåget, som går till Gefle?
— Nej, vi resa till Göteborg.
— Kors i herrans namn! Och jag, som skulle till Södertelje!

Digitized by Google

Blanka knappar.

Tro mig, godt folk, jag säger det försann,
förtjenst och guld och gamla anors ära
i våra dar man föga skatta kan
mot lyckan af att blanka knappar bära,
helst som det ingen fara har som förr,
då ovän ofta stod vid landets dörr.
Så stämmom alla in i samfäldt kor:
o, blanka knappar, eder makt är stor!

På gatan möter du en båld »kapten
af tunnans växt», du viker bort åt sidan;
på det hans nåd må ha passagen ren,
du i en portgång står i tyst förbidan.
Men visar det sig vara en bekant,
du känner dig förtjust och stolt — ej sant?
Och mäkta ärad du med ens dig tror —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

Och kommer du ifrån din gamla krog
en smula »sned» i nattens elfte timma,
vid lyktans matta sken du märker nog
ibland en sällsam glans på afstånd glimma;
och fast för bragd och dåd ditt hjerta slår,
helt rak och tyst med ens förbi du går,
du knapt ditt öga vända törs, min bror —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

Digitized by Google

Din börs är tömd, till kamrer Grip du går
och stammar fram en bön. — »Omöjligt, herre!»
Och, hvart du kommer, samma svar du får.
Man vill, men kan ej hjelpa dig, dess värre!
Men efter kommer löjtnant Hasenflycht
och tvinnar på mustachen, säger trygt:
»hör nu, min hedersbror, en bagatell,
jag måste ha en hundralapp i qväll!»
Och strax kamreren fram med schaber ror —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

Hvem täljer väl de tusen hjerteqval,
som blanka knappar väckt hos mången tärna?
Af deras glans i festligt sirad sal
hon bländas strax; kan ej mot udden spjerna,
kan ej sitt finger lyfta till ett hot,
kan ej attackens styrka stå imot,
ty omotståndlig tjusning i dem bor —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

Ej manlig kraft, ej oförväget mod
i våra lugna dar en hjelte danar. —
Fastän man aldrig luktat krut och blod,
fastän man krigets fasor knappast anar,
om blott man kronans blanka knappar bär,
man för en hjelte gäller, fast man är
den fegaste pultron, som gått i skor —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

Låt »packet» gorma öfver våldets makt,
låt pressen gifva sina hvassa slängar! —
Så länge »blåa gossar» hålla vakt,
vi sofva lugnt i våra varma sängar.
De visa sig — allt motstånd genast bräcks;
de rycka fram — och upprorsfacklan släcks,
och klippta äro nihilismens klor —
o, blanka knappar, eder makt är stor!

I lifvets strid du möter hvarje dag
en sats af blanka knappar, hvart du vänder,
på kyrkobänk, i muntert dryckeslag,
i gylne salar och i skumma gränder.

Digitized by Google

De aldrig än en egen tanke hyst,
med lånad glans de städse hafva lyst,
förutom den de ärft af far och mor —
o, blanka knappar, eder ätt är stor!

Och dock, om våra vise man får tro,
er makt, I blanka knappar, ökas borde.
Förr få ej deras kloka hjernor ro;
men än en stund dermed man vänta torde.
I andanom man dock kan skåda re'n
det gylne tidehvarf, då *hvar och en*
blott är en knapp, som passar ackurat
uti den *uniform,* vi kalla *stat.*

Vatyx.

Digitized by Google

I klosterträdgården.

(Fri efterbildning.)

I ensliga klostret vid qvällsolens brand,
i trädgården sitter med bägarn i hand
ett lag utaf lifvade munkar.

Digitized by Google

Bak muren man döljs för den syndiga verld,
som dit ej kan tränga på spejarefärd —
och nu tagas väldiga klunkar.

Ty hvila behöfs, när ens dagsverk är slut.
Man tidigt ju hade i bygden gått ut
och haft, för att ej göra fiasko,
en botfärdig uppsyn, som passat i styck
(ty senaste natten det ock varit zwyck)
samt klädt sig i säck och i asko.

O, helgon, hvad dagen dock varit dem tung!
De pustat och knogat på — mynt i sin pung
från bettlandet, bönen och bikten.
Men allt hvad de spört kommer nu uppå tal,
och öronen smekas af läcker skandal,
som färglägges piffigt af dikten.

Men aftonen skrider och solen går ner.
De vördiges anleten klarna allt mer
och pösigt som fullmånar glänsa.
Enhvar såsom sitt anser munskänkens kall,
och struparne hafva det yppersta fall,
och flaskor på flaskor de länsa.

Och vinet är eldigt och gammalt och godt.
Kring heliga bukar — af ankares mått —
man hindrande svångremmar lossar.
Man ystrare varder i ton som i skick,
och liksom en fyrpotta glöder hvar blick,
och lustan i tankarne fråssar.

Digitized by Google

Hvad andliga sinnet med andakt begär,
i böner, så fromma som följande är,
af stapplande tungor bli burna:
o, mater sanctissima, visa din nåd,
att mögel ej skämme vårt nektarförråd
och inte en droppe får surna!

Dock stojet allt starkare stiger mot sky....
Bredvid dem apostelen Paulus' staty
står skådande munkarnes gille.
Det tycks af hans sträfva, asketiska drag
som grundligt på huden med ljungande lag
krabaterna gifva han ville.

Nu slagdängor skränas med buller och bråk,
och stämningen blifvit allt mer ekivåk
vid skålar och hurrande ropen.
Det rycker af harm i apostelens ben,
och såsom om lif fått den mejslade sten
han störtar sig midt uti hopen.

Clamamus och korsning! I rykande rapp
vid knäfall man ramsor af böner i kapp
nu rabblar med sluddrande tunga.
I fyllan och villan en välplägad luns
ej kommer på knä, men en rofva med duns
han sätter så marken käns runga.

En broder ändock litet nyktrare ser.
»Åh, kors, käre hjertandes! Lugn blott, jag ber!
Och resen er strax, om I kunnen!

Digitized by Google

Med afund såg Paulus, hur drufsaften flöt,

han derför i *bägarn* lagt näsan i blöt,
och vinet det rinner om munnen.

Han måtte väl få vara med på ett hörn!
Och finge hans näsa blott rätta kulörn,
för visso mer treflig han blefve. —
I lifvet var brefskrifveri blott hans sak,
men efter sin död han på dryckjom har smak . . .
Den *döde* apostelen *lefve!*»

Klatsch.

Digitized by Google

Hon var enka.

Humoresk

af

Antonio.

Hon hade ett mycket intagande ansigte, det ljufvaste småleende och den oskyldigaste min, jag någonsin sett. Hon var till växten liten och jag har alltid svärmat för små fruntimmer. Hennes ögon voro svarta, men, i motsats till dylika ögon i allmänhet, låg i dem intet ondskefullt. De liknade lamögon, det vill säga, hvad uttrycket angick, och, som jag sade till vännen Pettersson, första gången jag såg henne: »hon är en ängel. Hon kan omöjligen vara annat med sådana ögon.»

— Du har rätt, — svarade min vän, — hon är en ängel, om öfver hufvud taget sådana trifvas på jorden.

— Hvad? Känner du henne?

— Ja, det tror jag, det! Jag har känt henne som liten stumpa. Hon är dotter till gamle Wester. Hon gifte sig med Krabbe, stackars karl.

— Hvarför säger du »stackars karl»?

— Han är ju död, vet du väl.

— Är det möjligt, att den unga damen är enka?

Digitized by Google

— Det är icke blott möjligt, det är ett faktum, — svarade P. — För resten är hon icke så ung. Jag antar, att hon passerat sitt 27:de, och, låt mig se, du är ju 30.

— Alldeles!

— Ja, min käre bror, eftersom du tänker gifta dig, känner jag ingen, som passar bättre än enkefru Krabbe. Skall jag presentera dig?

— Tusen tack! Jag ämnade just be dig derom.

Sagdt och gjordt! På det viset blef jag bekant med fru Krabbe.

Vi bodde alla tre i samma hus vid badorten. P:s rum låg vägg i vägg med mitt, och vi hade knappt umgåtts i tre dar, förrän vi voro de bästa vänner i verlden; mest skattade jag honom likväl derför, att han gjort mig bekant med fru Krabbe.

Jag var kär i Flora. Vår bekantskap mognade till kärlek, och hon tillstod, att jag vunnit hennes hjerta, och detta uttalande skedde tre veckor efter den dag, Petterson presenterade mig för det älskliga väsendet.

Det var, — som skalden säger, — efter en i kärlek bortdrömd dag, som jag friade.

Vi sutto vid stranden. Jag vid Floras fötter, förlorad i hennes åskådande, under det hon stirrade ut öfver fjärden med ansigtet solglänsande af ett barnsligt löje.

— Flora, — sade jag, i det jag, som brukligt är vid sådana tillfällen, grep hennes hand, — Flora, du är den enda qvinna jag älskat, den enda, som kan göra mig fullkomligt lycklig.

Hon drog naturligtvis icke handen tillbaka.

— Vill du, min älskling? —, bad jag efter en stunds tystnad, hvarunder jag gjorde mig färdig att omfamna henne.

— Cornelius, — hviskade hon med sin klockrena,

Digitized by Google

ljufva stämma, — Cornelius, jag har genomlefvat detsamma förut; förlåt derför min brist på hänryckning, men tro mig, jag älskar dig mycket, mycket högt.

— Och du vill blifva min?

— Ja, — stammade hon med ett så barnsligt, oskyldigt leende, att jag näppeligen kunde tro henne enka.

Se'n jag följt min älskade hem, störtade jag in till Pettersson för att berätta honom min lycka.

Han satt vid det öppna fönstret och rökte sin pipa, allvarsam som en muselman. Han bjöd mig sitta ned, men jag kände mig allt för lycklig för att kunna sitta.

— Pettersson, Pettersson, — ropade jag och dansade framför honom, — du ser framför dig den lyckligaste man på jorden. Hon är min.

— Aha, du menar enkan?

— Javisst, min älskade Flora. Denna unga, okonstlade, oskyldiga, tillitsfulla varelse, som, oss emellan sagdt, jag aldrig kan tro vara enka.

— Men det är hon verkligen. Hon är enka. Får jag säga min mening, käre vän, tror jag, att just detta gör, att hon förefaller så okonstlad. Hon har då . . .

— Hon har lofvat att bli min.

Jag trodde mig se en tår i hans öga, men det kom förmodligen af tobaksröken. Han grep min hand.

— Hedersvän, — sade han med synbar rörelse, — jag gratulerar. Det fins icke hennes like bland tusen. Du är lycklig, som vunnit en sådan qvinna, men du vet det icke. Du tror, att du vet det, men du gör det icke. Du inbillar dig, att du är lycklig, men du vet icke, hur lycklig du borde vara under dylika omständigheter. Hon är en märkvärdig qvinna; men jag försäkrar dig, att — hon är enka.

Pettersson torkade ögonen och blossade väldigt ur pipan.

Digitized by Google

— Det gläder mig, att du gillar mitt val, och jag hoppas få se dig på mitt bröllop, — sade jag.

— Jag skall komma, hedersvän, — sade Pettersson.

— Jag sade åt Flora — fru Krabbe menar jag — att jag väntade en invitation till hennes nästa bröllop, och hon lofvade mig den. Är dagen bestämd? — fortsatte Pettersson.

— Nej, men jag känner mig icke säker på min lycka, förrän den är det. Hedersbror, ursäkta min rörelse, men om du någonsin hyst en dylik känsla, skulle du...

— Jo, har jag så, — afbröt han mig. — Jag vet, hur det käns. Gif dina känslor fritt lopp. Det var det, som räddade mig.

— Hvad! Har du någonsin älskat en qvinna?

— Ja, en qvinna, — svarade Pettersson, — och — hon var enka.

— Dog hon?

— Jag vill vara ensam, — mumlade han och lade ifrån sig pipan, och då han vände sitt ansigte mot fönstret, såg jag tydligt en tår glänsa i månskenet, när den trillade ned från hans näsa.

— Åsynen af min lycka gör honom bedröfvad, — tänkte jag och lemnade sakta rummet.

Dagen derpå kommo två nya badgäster till orten. Den ene var handlande och hette Hummelberg, den andre en possessionat vid namn Flåberg. Då jag kom ut på verandan, stodo bägge inbegripna i samtal med Pettersson. Den sistnämde helsade, när jag gick förbi.

— Är det han? — sade Flåberg med låg stämma.

— Lycklige ost, — utbrast Hummelberg, då Pettersson bejakade frågan.

Talade de om mig? Om så var, hade min vän antagligen utpekat mig som Floras fästman. Kanske de

Digitized by Google

sett henne och voro förtrollade af hennes skönhet. Stackars pojkar, hur måtte de afundas mig!

Jag tänkte sålunda och mitt bröst svälde af stolt glädje, under det jag behagligt blossade på min morgoncigarr. Plötsligen trädde Flora ut på altanen. Hummelberg, Flåberg och Pettersson lyftade samtidigt sina hufvudbonader. Flora besvarade helsningen med ett intagande småleende. Hon var så lycklig af min kärlek, att hon icke kunde med köld betrakta någon. Hon fattade min arm, och vi gingo allén nedåt.

— Du tycktes känna dem, min älskling, — sade jag.

— Hvilka, Hummelberg och Flåberg?

— Ja, mitt hjerta!

— O! Det är ju gamla tillbedjare, — sade Flora med sitt barnsliga löje. Då detta icke tycktes föröka min lycka, tillade hon: — Men det är icke mitt fel, Cornelius. Jag rådde ej för att de älskade mig. Jag har aldrig bedt någon bli förtjust i mig, och hvarje annan är mig likgiltig utom du, käre Cornelius.

— Men de kunna ej annat, — svarade jag, — du är så vacker, så god. Det förundrar mig, att Pettersson icke älskade dig.

— Jo, det gjorde han visst, — ropade Flora. — Han var min tredje tillbedjare.

— Ha! — Jag drog henne i min famn och tryckte henne till mitt bröst. — Flora, om du älskar mig, bestäm dagen för vår förening. Det skulle krossa mitt hjerta, om jag förlorade dig, och här är du omringad af tre gamla tillbedjare, som utan tvifvel vänta på ett gynsamt tillfälle att snappa bort dig. Bestäm dagen, min älskling, och låt det ske snart! Min fruktan är outhärdlig. — Ack, nu förstår jag alltför väl orsaken till Pet-

Digitized by Google

terssons rörelse, som han förgäfves sökte dölja, då jag berättade, att du lofvat bli min.

— Kan du vänta till nästa torsdag, Cornelius? — sporde hon med sin musikaliska stämma, medan en fin rodnad smög sig öfver hennes vackra ansigte, och hon höjde sina dufögon mot mig.

— Ja, låt det bli torsdag! Jag tror, jag kan taga mig en veckas ledighet.

— Vi låta viga oss här i mitt rum på hotellet.

— Som du vill, älskling.

— Och, om du ej har något derimot, önskar jag se några vänner hos mig.

— Jag har redan inviterat Pettersson, — svarade jag.

— Jag skulle gerna se Hummelberg och Flåberg också.

— Tror du dem i stånd att bära det? Blir det icke ett för hårdt prof för dem?

— De skola vara starka för min skull, — sade Flora.

— Så låt dem komma, — svarade jag, i det jag såg upp mot hotellet. Hvem skildrar dock min skräck, då jag såg trion placerad i ett af Petterssons fönster, hvar och en försedd med en stor kikare, och alla tre kikarne riktade på fru Krabbe och mig.

— Flora, — sade jag, under det kallsvetten perlade om min näsa, — Flora, man iaktta'r oss.

— Det göra de städse, — sade hon. — De spionerade likadant på Krabbe; men de mena intet ondt dermed.

— Förr vill jag tro, att de bildat en sammansvärjning för att slita mig ur dina armar. Jag tycker ej om Hummelbergs min, och kring Flåbergs näsa spårar jag ett förrädiskt drag. Låt' oss vända om till hotellet! Förrän vi äro gifta har jag icke en lugn minut. Jag vågar knappt släppa dig ur sigte.

Digitized by Google

Käre läsare, jag kan icke stanna vid de få påföljande dagarne — de sista af mitt ungkarlslif. De voro fulla af ångest och obestämd fruktan att något förskräckligt skulle hända. Jag vågade knappast låta Flora vara ensam ett ögonblick, och jag gick icke till sängs, förrän jag hört Petterssons och hans vänners snarkningar, när jag smög mig förbi deras sofkammare.

Ändtligen kom den beramade torsdagen. Några af mina Göteborgsvänner kommo med ångbåten dagen förut och med dem presten, som skulle sammanviga oss. En massa slägtingar och vänner till Flora kom likaledes, så att en talrik skara var samlad i fru Krabbes våning, då brud och brudgum trädde in för att knyta äktenskapets heliga band.

Jag talar om brudgummen — som om han ej varit jag sjelf. Sanningen är, att jag har största delen af de närmaste omständigheterna af andra; ty sjelf var jag i ett tillstånd af half medvetslöshet största delen af dagen. För mycken lycka, af hvad slag den än må vara, slår mig i hufvudet, och detta var händelsen på min bröllopsdag.

Men jag hade likväl hela tiden medvetande om den förfärliga trions närvaro. Under hela ceremonien höllo de sina ögon oaflåtligt fästade på mig. Jag antar, att de voro i ett tilltånd af clairvoyance, ty de syntes dela mina känslor, och då presten förklarade, att jag och Flora voro ett, suckade vi alla fyra i korus och sågo oss omkring med ett smil eller, rättare sagdt, fyra småleenden.

Så kommo lyckönskningarne, vinerna, en kort tur till ångbåten och rörande afskedsscener, hvarefter vi ångade i väg.

Jag glömde förtälja, att min hustru egde ett vackert landtställe i U..., dit vi nu begåfvo oss för att fira smekmånaden.

Digitized by Google

Då vi om aftonen kommo fram, blef jag något öfverraskad, då min hustru förde mig in i salen, att finna denna uppfyld af barn, som störtade mot Flora i och med detsamma hon inträdde.

— Hur är det, kära Cornelius, — ropade den älskligaste bland qvinnor, i det hon en smula förvirrad vände sig mot mig, — jag vet icke — jag tror nästan, jag glömt att tala om mina små.

— Dina småttingar?

— Ja, min älskling!

— Hur — hur många — har — har du på en slump? — sporde jag och stirrade vildt på de leende barnaansigtena.

— Blott tolf, — svarade Flora sakta.

— Tolf!

— Ja, fyra uppsättningar, — svarade hon, i det hon räckte mig sin rosenmun att kyssa.

Jag sjönk förintad ned i en stol.

— Min gumma, — sade jag, — du har tvifvelsutan märkt, att jag är förtjust i barn; jag tycker om, att käla med dem, och jag tackar dig för den öfverraskning, du beredt mig.

— O, jag visste nog din tanke.

— Ja! Ja! hvilka söta ungar! Äro de här alla?

— Ja, min vän!

— Är du säker på att ingen springer derute på gården?

— Ja, visst. Det är fyra uppsättningar, och här äro de alla.

— Uppsättningar? Jag förstår dig icke rigtigt. Var snäll och förklara det närmare?

— Förstår du inte, — sade hon med sitt trolska leende, — jag menar uppsättningar af trillingar.

Derpå satte hon sig på mitt knä och slog sin vackra

Digitized by Google

arm omkring min hals, medan de 12 grupperade sig i »uppsättningar» och med uppspärrade ögon och på ryggen korsade händer stirrade på sin nya pappa.

Min hustru fortsatte:

— Jag äktade min första man i Norrköping. Han är far till uppsättningen n:o 1.

— Ah, verkligen. Och sedan han blifvit far, antager jag, att han dog.

— Nej, men han tappade modet och drog sig tillbaka. Han sade, att han rigtigt nog hört, att ojemna tal bringade lycka; men han trodde det icke. Så öfvergaf han mig och jag — jag...

— Men Pettersson förtäljde, att Krabbe var död.

— Ja, visst! han dog. Jag talar nu om min första man. Hans namn var Hummelberg.

— Hummelberg? Den herrn, som du inviterade till vårt bröllop?

— Ja, min älskade. Min andra man var Flåberg, och han tappade också modet och — drog sig tillbaka.

— Blef han också — också fader? — sporde jag förskräckt.

— Ja, Cornelius. Uppsättningen n:r 2 är hans. Sedermera gifte jag mig med Pettersson och han är far till n:r 3.

— Och han tappade också modet?

— Ja, och drog sig tillbaka. Jag lät skilja mig vid honom och gifte mig med Krabbe.

— Och han var far till kategorien 4? Och så tappade väl äfven han modet?

— Ja; men han dog, — svarade Flora, i det hon steg upp och stod framför mig i all sin älsklighet.

Digitized by Google

Jag satt ett ögonblick som förstenad och stirrade ömsom på de tolf och min vackra fru. Med största möda kom jag på benen.

— Du tappar väl ej modet, hoppas jag, Cornelius? — sade min hustru och lade sin lilla hand på min arm.

— Nej, gudbevars, min älskling. Tvärtom, jag känner mig särdeles uppmuntrad. Men jag har aldrig varit i stånd att uthärda mycken välsignelse — och detta är ungefär fyra uppsättningar för mycket.

Digitized by Google

Afsnäst.

(Sann händelse.)

Mormodern. Lilla Julia uttrycker sig orätt, det heter inte *honoms gemål,* utan *hans gemål.*

Dotterdottern (tvärsäkert). Nej, nu är mormor dum; ty när det inte heter *hons gemål,* utan *hennes gemål,* så heter det inte heller *hans gemål,* utan *honoms gemål.*

Digitized by Google

Otur.

»Jag otur haft», sa' gubben Z.
och drack betänksamt ur sitt glas.
»Jag fick en hustru, ska' ni veta,
som endast trifdes på kalas.

Jag var för gammal till att flänga
på baler kring hvarenda qväll;
och, om det än behöfs, ej stänga
man kan sin hustru uti cell.

Det gick uppå det gamla viset:
jag varit gift i måna'r sex,
då ormen kom i paradiset —
min fru blef kär i löjtnant X.» —

»Ah, jag förstår ert öde grymma.
Med smälek höljde hon ert namn,
och sluta' kanske med att rymma
med sin amang till Köpenhamn?» —

»O, nej, min otur var långt värre»,
sa' gubben, doft som ur en graf;
»det bittra låg i, bäste herre,
att rymningen — *blef aldrig af.*»

Jacques.

Digitized by Google

De fyra årstiderna

inom

teaterverlden.

Vår.

Digitized by Google

Sommar.

Digitized by Google

Höst.

Digitized by Google

Vinter.

Digitized by Google

I smyg.

Sonett.

Se, hvilken andakt hos den lilla der! — —
Så flitigt ingen munk sitt radband läser,
som hon den tråkigaste bland kat'keser,
ty säkerligen det vår svenska är.

Hvad eld i ögat se'n! — Det prägeln bär
af svärmeri rent af för Bibelns theser,
i hvilka helvetet *pro primo* fräser,
fast släckt för länge se'n det vara lär.

Ah, nu jag ser! Det är ej himlens manna,
som kommer flickan till att rodna så:
det är ett kärleksbref hon läser på.

I byrålådan fick det inte stanna
— hvem vet om mamma ej det hittat då! —
smyg det läses nu i kyrkans vrå.

Daniel.

Digitized by Google

En "sticksnål" herre.

— Här sitter du bara och drar dej och mår väl?

— Tvärtom! Jag fryser som en hund. Var så god och elda!

— Jo, du ä' en skön äkta man! Har du skaffat någon ved att elda med? Det fins inte en sticka i huset.

— Du glömmer tändstickorna?

Digitized by Google

Tegnériana.

Samlade

af

Ubbe.

Professor Lidbeck i Lund ogillade Tegnérs tal vid jubelfesten 1817, emedan Tegnér deri angrep adertonde århundradets bildning. Lidbeck, som var en ifrig försvarare af den franska skolan, kände sig sårad häraf. När han träffade Tegnér, lät han honom öppet förstå, att han ansåg honom »i sitt tal hafva ådagalagt öfverflöd på snille, men derimot brist på omdöme». Tegnér svarade under tillbakahållet småleende: »att ega öfverflöd på snille och lida brist på omdöme, är det samma, som att ega dukater, men sakna kopparmynt.»

* * *

När en gång en förnäm man, för hvilken Tegnér presenterades, frågade honom, »om det icke var han, som roade sig med att skrifva vers», svarade Tegnér: »nej, jag ber om förlåtelse, herr grefve, jag gör det på fullt allvar.»

* * *

Digitized by Google

Sedan Lars Magnus Enberg blifvit invald i Svenska Akademien i ledigheten efter Nils von Rosenstein, frågade någon Tegnér, om Enberg hörde till *gamla* eller *nya* skolan. Tegnér svarade derpå: »till ingendera; han tillhör *trivialskolan.*»

* * *

Professorn i moralfilosofi vid Lunds universitet Fredrik Johan Cederschiöld hade för vana, att dagligen göra en promenad till Höjebro, som ligger ett stycke utanför Lund. Cederschiöld frågade en gång Tegnér, om denne visste vid hvilket tillfälle han upptäckte sin moralprincip. Då Tegnér sade sig vara okunnig derom, upplyste Cederschiöld, att denna märkvärdiga händelse tilldragit sig under en af hans promenader till Höjebro, hvarvid Tegnér inföll: »då måtte det hafva varit bra smutsigt väglag.»

* * *

Vid en af de riksdagar, Tegnér bevistade, befann sig äfven såsom ledamot af presteståndet en prost vid namn Tross; en dag frågade någon den förre: »i hvilket utskott sitter Trossen?» — »Tross fins i alla utskott», svarade Tegnér kort.

* * *

Under riksdagen 1840, den sista Tegnér bevistade — och hvilken han, såsom sinnessjuk, måste lemna före slutet samt resa hem till Vexiö — bestodo hans yttranden inom preseståndet under de sista veckorna merendels blott af korta infall. Vid ett tillfälle, då det öfverlades

Digitized by Google

rörande »formen» i ett underdåningt betänkande, uppsteg Tegnér och yttrade: »jag frågar icke efter andra 'former' än grefvinnan Montgomerys.» — Tegnér hänsyftade härmed på en af den högre societetens skönheter under Karl Johans regering: grefvinnan Mathilda Montgomery-Cederhjelm, född d'Orozco, och hvilken Tegnér besjungit i poemet »Mathilda».

* * *

»Det var ändå dumt, söta Tegnér, att ni blef biskop», sade en gång samma grefvinna M.-C., hvarpå Tegnér svarade: »nej, min nådiga grefvinna; *det* var icke så dumt, men derimot ganska ledsamt, att jag någonsin blef — *prest.*»

* * *

Vi kunna icke afsluta dessa Tegnériana på bättre sätt, än att anföra Esaias Tegnérs *sista poem,* * som han nedskref kort före sin bortgång och hvilket han tillegnade den vid sjuksängen sörjande makan:

»Hvad död är skönast? Ej för fosterland,
der blodet strömmar, striden larmar,
nej, döden skönast är i dina armar.»

---

* Adlersparre, Anteckn. om bortg. samtida. I, sid. 44.

Digitized by Google

Hur kärleken talar.

— Det säger jag dej, min lilla fästmö, att jag vill bli obducerad af vetenskapsmän efter min död. Jag vill veta, hvaraf jag dött.

— Söta Frithiof, dö först, få vi se sedan!

Digitized by Google

När det snögar.

Novemberfantasier.

Mel.: »I djupa källarhvalfvet här», etc.

Det är en pröfning bitter nog
att i November titta,
men icke uti mark och skog
ett enda snökorn hitta.
Att skor och ben vid hvarje fjät
i smuts och dy man lögar,
det är en följd utaf att det
ej snögar, snögar, snögar.

Man undrar, ej till lynnet blid,
hvar Bore går och såsar,
då öfver oss han ej har tid
att rista sina påsar.
Man spejar upp mot himlen blå
med melankoliskt öga,
om det ej snart skall börja på
att snöga, snöga, snöga.

Men Bore är en gammal fyr,
som vet hvad folk behöfver.
Vid polen har han haft bestyr,
som måste stökas öfver.
Nu är han här och dag som natt
han spiller stora högar;
det af malicen kallas att
det snögar, snögar, snögar.

Digitized by Google

Kling, klang! Det var en glad salut,
som piggar upp humöret.
Nu skall i älskvärdt lag man ut
och fresta nya föret.
Med pelsar och bottforer på
man aktar vädret föga.
Till Nackanäs man kuskar. Må
det snöga, snöga, snöga!

Se, skogen, nordens amazon,
till bal har anlagt skruden;
af någon artig trä-patron
hon snart till dans blir bjuden. —
Man fröjdas åt en skön natur,
ser landtligt folk på drögar,
bevitnar likaledes hur
det snögar, snögar. snögar.

Vid Nacka värdshus är ett gnägg,
en rök från varma fålar.
Der inne mellan skål och vägg,
der ryka varma bålar.
Och skulle man på röken bli
i Bacchitemplet höga,
man låtsar som det hölle i
att snöga, snöga, snöga.

Brr.

Digitized by Google

Naivt.

— Söta farbror, kom snart hem till oss och ät middag.

— Jaså, du vill det? Du tycker således mycket om mig?

— Nej, men när farbror kommer, få vi alltid efterrätt.

Digitized by Google

Epigram.

1.

»Goodtemplärloge mig invalt har»,
en Bacchi son förtalde.
»Det vore väl», han fick till svar,
»om från *invalde* plats du tar
en gång bland de *utvalde.*»

2.

Väl »nota» får jag mången gång
och den rätt svår från mina björnar;
men en af dem det ej förtörnar
att *af mig* få en nota lång, —
det är min tvättbjörn, madam Bång.

H. M—n.

Digitized by Google

Innehåll.

Sid.

Julklappar. Af F. H.
Musikprocessen i Upsala 1800. Bilder från århundradets början. Af Skinfaxe ..... 1.
Mal à propos. Med illustrationer. Poem af Chicot ..... 20.
Julaftonen i Vauxhall. En framtidsskildring af Cabriolo ..... 23.
En ung pigas historia. Med illustrationer. Poem af Nemo 36.
Ramlade illusioner. Humoresk af Alma Rek ..... 46.
Obarmhertig kritik. Med illustration ..... 72.
Modets tyranni. Poem af H. M—n ..... 73.
Kreatursmarknad. Silhuetter af Ernst Ljungh ..... 75.
Två ljusa hufvuden. Poem af —ck ..... 78.
Konstkännare. Med illustration ..... 79.
»På dekis.» Stockholmsbild af Julius ..... 80.
Ömma hjertan. Med illustration ..... 91.
En liten narrvisa. Poem af Malle ..... 92.
En som tänker på framtiden. Med illustration ..... 94.
Apollos kockar. Intermède af Soto Minor ..... 95.
De fyra färgerna. Med illustrationer. Impromptu vid spelbordet af John Tbg ..... 104.
»Morgonstund har guld i mun.» En sannfärdig historia berättad af Saxon ..... 108.
Trassliga tåg. Med illustration ..... 114.
Blanka knappar. Poem af Vatyx ..... 115.
I klosterträdgården. Med illustrationer. Poem af Klatsch 118.
Hon var enka. Humoresk af Antonio ..... 122.
Afsnäst. Med illustration ..... 132.
Otur. Poem af Jacques ..... 133.
De fyra årstiderna inom teaterverlden. Med illustrationer ... 134.
I smyg. Sonett af Daniel ..... 138.
En »sticksnål» herre. Med illustration ..... 139.
Tegnériana. Samlade af Ubbe ..... 140.
Hur kärleken talar. Med illustration ..... 143.
När det snögar. Novemberfantasier af Brr ..... 144.
Naivt. Med illustration ..... 146.
Epigram. Af H. M—n ..... 147.

Digitized by Google

Pris: 1 krona.

Digitized by Google